

450044

Ofirmarea

EDITATĂ DE „ASTRA” DESPĂRȚĂMÂNTUL SATU-MAR

Fondatori:

Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

Anul III. — No. 1-2

Ian.—Febr. 1939

434

I. Renfea : Doina strămoșească

In acest număr semnează :

GEORGE VALEȘAN
MIHAIL LUNGIANU
AUREL ȘINCA
MARIA A. DEMIAN
JON ȘUGARIU
GRIGORE BUGARIN
EUGEN SELEȘ
NIC. F. NEGRUȚIU
MARICA C. POPESCU
LUCIAN BRETAN
OCTAVIAN RULEANU
CONST. GH. POPESCU

Biblioteca Universității Regale Ferdinand I.
din CLUJ.
Nr. 742 1939
EXEMPLAR LEGAL.

Exemplarul Lei 10

Afirmarea

Literară - Socială

EDITATĂ DE „ASTRA”, DESPĂRȚĂMÂNTUL SATU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL III - No. 1. - IAN - FEBR. 1938

Conștiință Națională și Geografie

de GEORGE VÂLSAN

Dacă există conștiință națională la poporul român nu mă întreb, cu toate că s'a afirmat și neexistența ei. Întâmplările din cei din urmă ani cred că nu mai dau drept nimănui să se îndoiască. Când o parte a acestui popor face jertfa a sute de mii de oameni pentru desrobirea celeilalte părți, când se întâmplă acte ca unirea Basarabiei, Transilvaniei și Bucovinei, când, după sacrificii supraomenești, acest popor poate duce un nou războiu cu victorie strălucită pentru apărarea unității sale, și chiar apărarea intereselor mai mari europene, îmi pare că ceea ce pune Ernest Renan ca esențială condiție pentru o națiune, se află în întregime îndeplinit: există și moștenirea comună a trecutului și mai ales consimțământul de a trăi în comun, precum și dorința de a face de aci înainte fapte mari în comun. De sigur războiul modern, în care iau parte forțele naționale intensificate la paroxism, e un prilej favorabil de cunoaștere a valorii prin măsurarea puterilor și prin rezultate.

Dar când te întrebi cum a căpătat poporul român, în masa lui, această conștiință, trebuie să recunoști că te afli aproape în fața unei taine. În afară de limba comună, de sigur nu mică a fost contribuțiunea cărturarilor, începând cu cronicarii vechi și sfârșind cu ziarul și cartea actuală. Însă răspândirea cărții și posibilitatea citirii și asimilării ei au fost atât de reduse, în cât nu numai aci este explicarea. Pentru regat, timpul de școală și de serviciul militar a fost hotărîtor, dar pentru întreaga Românie poate au contribuit mai mult unele influențe geografice și etnice. Râurile care străpung munții și se împrăstie, însoțite de drumuri umblate, din Ardealul central

spre cele patru vânturi, pasurile destul de numeroase, Dunărea, care permite o circulație relativ vie de transporturi și de pescari din ținuturile sârbești până la Mare, chiar munții care adună în fiecare an păstori de pe o climă și de pe cealaltă, apoi mișcările de populație sub atâtea forme și atât de numeroase: emigrări peste munți din motive politice, de suprapopulație, din nevoi pastorale, din nevoi economice și de colonizare, de foamete, de molimă și răzmeriță, bălciuri, târguri, hramuri religioase, iată atâtea prilejuri de continuă frământare, de continuă osmoză și endosmoză, de unificare nu numai a sângelui, a limbii și obiceiurilor, ci și a conștiinței. Cei de curând veniți păstrau amintirea locului de plecare și nu se simțeau înstrăinați în pământul nou, legau firul între satul de baștină și satul de adopțiune, până s'a ajuns la țesătura deasă și variată a unei singure concepții despre țară și neam.

Dar nu am pretenția să explic prin aceste puține cuvinte un fenomen atât de complex. Acestea sunt numai indicațiuni, care au nevoie de adâncire, lucru nepotrivit cu cadrul acestei expunerii.

Avem conștiință națională, dar avem supt o formă în care intră multă parte de subconștient. Aceasta e departe de a fi un defect, căci partea subconștientă e cea mai temeinică. Însă pentru intensificare e nevoie de o bogată parte conștientă. Atunci se va putea numi cu adevărat *conștiință*. Cred că aceasta e o necesitate pentru neamul nostru. Ne trebuie o conștiință cât mai uniformă și mai deplină, cât mai puternică și mai răspândită. Și o cred din două motive:

Unul s'ar putea numi *intern*. În România de azi se unesc întâia oară părți din neamul româ-

nesc, care au trăit mult timp despărțite politicește, și din această pricină și-au făurit involuntar un suflet cu nuanțe particulare. Tot în această Românie, nouă, se află o însemnată minoritate, care nu există în vechiul regat. O minoritate împestrătată de sigur și neputând niciodată predomină, dar alcătuind pe alocuri petețe omogene, unul din ele chiar în centrul noului stat, și peste tot cu o înaintată conștiință națională.

Dar lăsând la o parte problema internă, care prin o conducere înțeleaptă poate fi evitată, fiindcă astfel se poate ajunge la consimțământul de viațuire comună, mai este un motiv *extern*. Cât timp sunt națiuni conștiente în jurul nostru, noi trebuie să fim o națiune conștientă. Cât timp națiunile din jurul nostru își mențin și își precizează că sunt posibile conflicte, atât timp conștiința românească trebuie să fie vie și clară. Azi nu se luptă numai Țunurile și pustile, ci, mai cu seamă, se luptă sufletul națiunilor. Odată era nevoia unei cuirase de metal pentru apărare. Acum cu toate că această cuirasă nu este lăsată la o parte, nu a venit încă timpul, s'a dovedit că ea se poate sparge. Ea cade cu încetul în planul al doilea. Se simte tot mai mult nevoia unei cuirase sufletești, care nu poate fi atinsă și nici zdrobită. E un nou mijloc, de luptă pentru existență și perpetuare. Ne trebuie această armă pentru păstrarea ființei noastre naționale.

Alte popoare își pot permite luxul experiențelor pe teme umanitare și sociale. Noi, singurele elemente de mândrie le putem scoate din viața noastră națională. Trecutul nostru a fost îndreptat în sens național. Războiul de ieri ne aduce întregirea națională. Această îngrozitoare jertfă trebuie să dea rezultatele în vederea cărora a fost făcută. Altfel ar fi o monstruoasă, împotriva căreia ar protesta atâtea cimitire proaspete care ne-au presărat țara. Nu neputem abate de la această directivă și din alte motive. Nu avem sprâjinul ultim, care ne-ar salva de la un dezastru în cazul unei nereușite. Nu avem nici numărul covârșitor, nici spațiul imens, care ar zădărnici urmările unei victorii decisive asupra noastră. Pentru Rusia, acestea singure pot fi forțele care să o apere de orice robie. Pentru noi acestea pot fi biruite, și în cazul acesta trebuie să ne rămâie o forță care nu se poate birui, fiindcă nu e materială: conștiința unității noastre naționale.

Cu ce putem intensifica această conștiință? Evident, în primul rând, cu ce e al nostru. Numai aci e țaria. Dar al nostru este puțin și sărac. Popoarele Apusului au tradiții vechi, care se pot urmări adânc în trecut, au fapte de arme de care a răsădit lumea uimită. În biblioteci vaste, au scrieri naționale pe care mâna învățatului le atinge cu sfîntenie: gânduri și simțiri cristalizate, lumină și căldură veșnică. Au catedrale de piatră dantelată, au palate mărețe în care orice colț păstrează o amintire, au sculpturi, tablouri, mu-

zică, opere literare, invențiuni, descoperiri de adevăruri științifice, fiecare legate de un nume. Pantheonul lor național e plin de semizei. De unde să iei la noi toate acestea?

Din puținul și sărăcia noastră. Din vechile psaltiri scrise și zugrăvite pios, în care s'a închis un suflet de credință, din cântecele noastre, fiecare purtând la piept o frunză verde, din varietatea și distincția portului nostru, ale artei noastre populare, care surprinde și pe străini, din micul nostru trecut de glorie, și din marea noastră trecut de suferințe, din surprinzătorul fapt că atâtea nenorociri ne-au păstrat și ne-au întărit. Din tot ce apare nou și original și bun în arte, în poezia, în știința noastră, așa puțină cât o avem. Și mai sunt !

Ce înseamnă a fi Român? Înseamnă să mărturisești, prin chiar această numire, origina ta nobilă și mândria de a fi păstrat un astfel de nume. Înseamnă să vorbești această limbă românească, limbă care nu este numai urmașă directă a unei limbi vestite de mare cultură, ci e și o limbă biruitoare, căci într'o luptă de secole cu dialectele slave și cu alte limbi, le-a învins pe teritoriul său și le-a făcut roabele sale. Înseamnă să locuiești Țara Românească, țară pe care o forțare neîntrepruptă de opt sute de ani a izbutit să o rotunjească puțin câte puțin până a adus-o în forma de astăzi, cu munții, cari sunt ai noștri, fiindcă noi le-am dat turmele de oi și doinele, cu dealurile cari sunt ale noastre, cu câmpiile cari sunt ale noastre, fiindcă noi le-am lucrat și destelinat an de an, cucerindu-le prin munca noastră și prin numărul nostru, cu Dunărea care e a noastră, fiindcă noi i-am pus salbe de sate pe amândouă malurile și noi i-am cercetat apele și ostroavele, cu țăramul Mării, care e al nostru, fiindcă noi l-am deșteptat la viața pe care nu a mai trăit-o din antichitate. A fi Român înseamnă a fi suferit sute de ani și a se fi bucurat câteva clipe, a fi plâns atât, încât și cântecele să pară că plâng, a fi văzut neîncetat distruse începuturile de cultură mai înaltă și totuși a le fi început din nou, a fi fost jefuit fără milă și de toți sălbatecii și cu toate acestea, în vremuri de liniște a fi dăruit prisos de hrană materială și sufletească vecinilor și chiar popoarelor mai depărtate, a fi fost în totdeauna izbîit în clipele sfinte ale încercărilor de unire națională, și cu toate acestea a fi ocrotit totdeauna începuturile de acest fel ale popoarelor din jur, a fi fost darnic în sărăcie și mărînimosi la izbîndă. A fi Român înseamnă a fi păstrat tenacitatea misterioasă și nescată, care s'a putut îndoi, dar niciodată nu s'a frînt, curpen mlădios și tare acoperind în veșmântul său cu flori modeste și parfumate pădurea întregă. Și mai ales a fi Român înseamnă a avea credința că toate aceste însușiri bune ale neamului nostru, pe care le putem arăta cu cinste oricui, nu au avut încă răgazul să se desfășure în deplinătatea lor, dar că, în numele lor, avem dreptul să cerem libertatea de a le duce la desăvîrșire, nu numai

pentru gloria noastră, ci și pentru binele lumii întregi.

Poate se va zice acum: Da, acestui popor românesc îi trebuie o conștiință puternică și are elemente de unde să și-o intensifice. Dar aceasta cere timp și muncă grea. De sigur cere muncă precum cere orice faptă mare și trainică, dar poate nu cere un timp așa de îndelungat. Cu acest prilej îmi amintesc rândurile unui Francez, Emile de Lavelaye, care scria acum aproape treizeci de ani următoarele: „Intr'o provincie locuită de brute, întemeiază școli, stabilește un drum de fier și tolerează o tipografie: după douăzeci de ani sentimentul național s'a născut; peste două generații face explozie dacă încerci să-l înăbuși“. Și să nu se creadă că aceasta e o exagerare stilistică. Lud. Gumplovicz, care studiază fenomenul la Cehi, la Sloveni și Ruteni exclamă: „E de necrezut cât de repede, azi, popoare a căror cultură datează de ieri, se ridică la înălțimea spirituală a vechilor popoare de cultură“. În acest fragment el vorbește de cultură, dar acelaș lucru îl putea spune despre conștiința națională. Citiți o carte asupra deșteptării naționale a Finlandei, chiar a Bulgariei, și veți vedea cât de repede se deșteaptă și ajunge la intensitate acest element național. Ca floarea de tămâioară, crescând sub zăpadă și sub frunze uscate, îți vine să crezi că el trăește de mult, în stare latentă, și că nu așteaptă decât să fie descoperit și adus la lumină. Am îndeplinit noi această datorie?

În ce legătură stă geografia cu conștiința națională?

Dacă geografia, după unii nu e o știință, este cel puțin o disciplină cu tendință științifică. Iar știință e urmărirea adevărului, prinderea lui într'o țesătură fixă de legi și principii, uneori numai pipăirea lui în complexitatea fenomenelor naturii. Știința se face în laboratoare, în biblioteci, pe câmpuri de experiență, pe munți, pe văi, pe mări și în pustiuri, de câțiva inițiați, care când fac știință nu se gândesc la patrie. Știința e una, conștiințe naționale sunt multe fiindcă sunt forme sufletești ale popoarelor. Știința e universală, conștiințele naționale sunt localizate. Se pot alătura aceste două noțiuni atât de deosebite?

Eu cred că se pot. Ele nu sunt, cum se spune în logică, două sfere care se exclud, ci care se încrucșează. Sunt unele adevăruri științifice care nu au nicio legătură cu conștiința națională; dar sunt altele care intră în domeniul preocupărilor sale. Acest fel de adevăruri aduc crize în evoluția conștiinței naționale. Ele tulbură mersul normal, fie prin o reculegere și corectare, fie prin o înaintare precipitată. Dar aceasta înseamnă numai că o conștiință națională trebuie neapărat să fie seamă de adevărurile nouă care o pătrund. Ce violentă împrăștiere a umbrelor, când cel dințaiu Ardelean și-a dat seamă că Românii sunt urmașii de Romani! Dintr'odată tânărul care se socotea aproape roș, se vede coboritorul celui mai puternic popor al lumii. Cu ce mâini înfrigurate va fi

răscolit prin actele Vaticanului, puse la îndemână de un călugăr neștiutor de valoarea istorică a gestului său! Școlarul cuminte, poate mediocre, devine deodată un erou și un apostol. Descoperise principiul de fecundație al unei conștiințe naționale. Îl va lua cu grijă și îl va arunca cu mâini pline în mijlocul poporului său. Va fi muncit, tiranizat de gândul acesta. Pavel Iorgovici scrie: „Mi-e cu neputință să încetez propaganda. Scântea care s'a aprins în mine, la Roma nu o pot stinge!“ De ar fi știut ce făceau Ungurii care lăsau să treacă spre Roma poștalionul cu cel dințai școlar român! Iată un adevăr care învie o conștiință națională. Dar mai sunt și altele.

În Institutul de Geografie al Universității noastre au rămas ca moștenire reliefuri în gips, reprezentând o atâta bucată de Europă cât era necesar pentru dovada că însuși Dumnezeu a predestinat pământul statului unguresc pentru o singură stăpânire — bine înțeles ungurească: o câmpie uniformă, ocolită de pretutindeni de munți. Ce e drept, în Răsărit nu mai e câmpie, ci un ținut destul de înalt — Transilvania — și despărțit de restul unității ungurești printr'un lanț de munți destul de complicat. Spre Apus, iarăși limitele unității sunt greu de fixat. Dar astfel de mică neajunsuri nu au tulburat niciodată prea mult pe vecinii noștri. Însă dacă relieful ar fi fost prelungit cu vreo patru grade spre Răsărit, ochii plini de admirație ai studentului ungar ar fi putut vedea și altceva. Anume că alături de minunea ungurească, și din însăși elementele ei, Dumnezeu a mai făcut o minune: o cetate înaltă, ocolită de munți și împrejmuțată de câmpii, pe care le încinge brăul de ape a trei fluvii însemnate. Iată un adevăr pe care conștiința națională ungurească nu l-a văzut. Ea acum trebuie să-l vază și să chibzuiască. Ce e mai bine și care e mai tare: o câmpie ocolită de munți, ca să justifice robia mai multor popoare, sau o cetate înaltă în mijlocul munților, ocolită de câmpie, cetate, munți și câmpie locuită în majoritate covârșitoare de un singur popor? Acesta e dintre adevărurile supărătoare pentru anume conștiințe naționale. Va fi greu de recunoscut, dar se va recunoaște.

Am dat aceste exemple spre a arăta cât de mare importanță poate avea latura intelectuală în modificarea conștiinței naționale. Am spus de mult această conștiință e un complex sufletec, uneori aproape o sinteză de elemente intelectuale, sentimentale și de voință. De la început deci elementele intelectuale nu lipsesc. Conștiința națională în bună parte se propagă pe calea convingerii. Și chiar partea de sentiment și de impuls, spre a se manifesta și intensifica, are nevoie de argumente, deci de sprijinul intelectual.

Evident, un element esențial, geografic, pământul și înfățișarea lui, intră în noțiunea de conștiință națională. *Cultura* națională presupune nu numai *cult* pentru străbuni, pentru limbă, pentru manifestările de artă și de știință ale unui popor, ci și *cult* pentru pământul care ne ține, ne

hrănește și cuprinde rămășițele acelor strămoși, cult pentru pământul care a făcut posibilă dezvoltarea limbii și a contribuit prin simfonia de lumină în care își îmbracă formele, prin frumusețile și încântările sale, să înflorească o artă și un suflet deosebit al națiunii. La temelia complexului sentiment național, ca un suport concret, e obscurul, călcatul în picioare și hrănitorul pământ bun, în brațele căruia, ca în brațele unei mame, ne petrecem copilăria, vrâstnicia și bătrânețea, generație după generație, rânduri după rânduri. Roland când moare, își așează capul astfel ca ultima-i privire să cuprindă încă o dată „dulcea Franță“. Iar Dan bătrânul din poemul lui Alecsandri, când simte apropierea morții, cere voie să treacă Nistrul, își umflă pieptul în aerul Moldovei și îngenunchiază pe „pământul ce tresare și care-l recunoaște“.

El caracteristic că de câteori rostim cuvintele „Țara mea“, prima imagine care ne vine în minte este nu a neamului, ci a pământului pe care trăește acest neam. Românul nu zice mă lupt pentru poporul meu, ci zice: mă lupt pentru țara mea, pentru moșia mea. Și cuminte zice astfel, fiindcă nu se luptă numai pentru această mare aglomerare de oameni contemporani cu sine, ci și pentru pământul său, pământ atât de iubit de țăranul nostru, și pentru moșii săi pe care îi păstrează acest pământ. Ce frumos cuvânt moșie! Evident vine dela moși, dar totuși se referă la pământ. El îmbină aceste elemente într'unul singur, ca să nu uite omul că moșii lui sunt toți ai acestui pământ și să nu uite că pământul acesta e umanizat prin munca și moartea succesivă a atâtor șiruri de înaintași. În chiar cuvântul acesta e afirmarea dreptului celui care stăpânește de fapt din adâncimile trecutului.

Și e atât de firesc ca noțiunea de pământ sub diversele lui înfrățiri geografice să intre în chiar concepția obscură a țăranului despre conștiința națională! Amintirea priveiștei natale, nevăzute de mulți, a râului, a coastei de deal sau a câmpiei, a profilului de munți din depărtare, a ogcurelor muncite, deșteaptă în sufletul fiecăruia ca un cântec tulburător și plin de armonie duioasă. De unde vine aceasta? Fiecare om asociază mai mult de cât se bănuiește, înfrățirea naturii, stărilor sale sufletești, mai ales a celor fericite, a celor mai intime. Primul sentiment de iubire care tremură în sufletul unui tânăr sau al unei fecioare, îl spune părinților sau prietenilor? Nu. Îl spune mai curând muntelui, și pădurii, și râului. Citiți toată poezia noastră lirică populară, plină de invocațiuni către aceste elemente, așa numite neînsuflețite, ale naturii. Către ele vorbește sufletul întâi, deschis, în toată voia, de cele mai multe ori fără cuvinte. Ele primesc mărturisirea deplină a bucuriei și a supărării noastre. E o comunicație directă, care nu cere neapărat mijlocul cuvântului atât de imperfect și adesea trădător. Omul comentează, aprobă sau desaproabă, așa cum cere sufletul fiecăruia. Natura e atât

de vastă și de multiplă, încât în ea se împacă toate antitezele omenești. Cu natura se identifică uneori conștiința noastră. Ea este pentru toți un confident ireproșabil. Și astfel ajungem cu încetul să fixăm simțirile noastre pe un vârf de munte, pe o vale, pe o coastă de deal, pe malul unui râu. Natura capătă un suflet și al tuturor celor ce trăiesc în aceleași locuri. Ea are un suflet social. Adică dă temeiul comun pentru fiecare manifestare individuală. Oameni necunoscuți care se întâlnesc undeva întâia oară și intră în vorbă: „Dar Dumneata de unde ești?“ „Din satul cutare“. Și deodată fața celuilalt se luminează: „Și eu sunt din satul de alături!“ Și se simt apropiați, de o intimitate care nu exista cu câteva clipe înainte. Sufletul pământului s'a recunoscut în străinul întâlnit întâia oară.

Însă pământul astfel înțeles nu e numai geografic. Nici eu nu am vrut să spun asta. Am vrut numai să arăt puterea sentimentului pe care poporul îl are pentru pământ și pentru diferitele lui aspecte și importanța acestui element în viața poporului și în conștiința lui națională. Din căldura aceasta de sigur se poate refrânge ceva și asupra științei care se ocupă de înfrățirile pământului, descriindu-le, analizându-le și arătând raporturile lor cu națiunea.

(Din lucrarea cu acelaș titlu editată de revista *Satul și Școala* — Cluj 1937.)

Cântec subtil

Tăcerea ne-a luat atunci de mână,
Ca o soră mai mare și-a pornit cu noi în noapte.
A'cea aduna în păr cireșe coapte
Și se culca sub pași, cu grații de cadână.

Ce tainic, pe aproape, firele de iarbă
Vorbau toate numai de iubire,
Când începeau în urna gândului subțire,
Cuvintele pentru poem să fiarbă.

Doar degetele culegeau atingeri calde.
Intimidările mureau în gât,
Și ochii măsurau străini și leneși cât
E de lungă câmpia bolții de smaralăe.

Noaptea era albă și blândă ca o soră.
Atunci, nu puteai să 'nș'ri pe șild gânduri, nici
Să 'noui în tine dorurile: licurici.
De parte, departe, plângea numai cerul după aurora.

ION ȘIUGARIU

ZORELELE

D-lui M. Mihăileanu, prof. Pitești
de MIHAIL CUNCIANU

Au fost de fost, că de n'ar fi fost, povestea mea nu-și mai avea rost.

A fost odată de mult, pe când Dumnezeu umbla pe pământ și 'ndrepta cu bunătatea lui fără de margini de mare relele lumii. Acum nu mai umblă, că omenirea e și mai fără de suflet și cine știe dacă nu l-ar sfâșia, cum a făcut cu fiul Lui prea iubit, răstignindu-l pe cruce.

Pe atunci erau trei fete, tot una și una, mândre la chip, zdravene la trup și cu rânduială multă la mîntea lor sănătoasă.

Erau orfane. Munceau din zori și până 'n noapte să ție casa, să 'ndestuleze masa și să facă podcabe pentru zile de sărbători.

Dar nu roboteau ca alte fete, de mîntuelă, din datorie, roboteau hain, cu tot sufletul și trupul, fără codire, fără pic de răgaz.

Când se crăpa de ziuă erau cu săpile la spinare. Le prindea zorii zilei la câmp. Erau cele dintâi vietăți, cari insemnau umbre fugare în bătaia lunii, cari scociorau cânăria trecând pe uliță. Când pornea larma din spre casa lor și se 'ntindea până la poarta jităriei, știau toți că au eșit la țarină zorelele. Așa le ziceau, că se înfrățiseră cu zorile zilei, se cufundaseră cu ele.

Pe la un prânz cu soare mult, pe când zoreau să sfârșească de prășit o postată de delniță văd un unchiaș gârbov, trudit, abia de mai sufla. Se oprise sub stejar. Sta rezemat în băț. N'avea putere nici să se așeze jos. Venea de departe. Nu mâncase nimic, nu ațipise de loc, trei zile și trei nopți. Fusesse gonit din loc în loc de oameni, alungându-l cu pietre, fugărindu-l cu ciomege, hulduindu-i. Îi întrebaseră de unde vine, ce caută printre ei? Și el li-a răspuns, că vine din vecinicie, că vrea să văză mila și bunătatea lui Dumnezeu pe pământ. Și lumea s' a 'nciudat. L-a socotit drept un vrăjitor, care umblă să sece apele din fântâni, să ia laptele de la vaci, să pârjolească hordele, să mănăze pometurile. Și, scăpat cu greu din furia mulțimii, ajunsese până în marginea satului acestuia. Îi era foame și era sete.

Fetele, cum l-au zărit, au venit spre el. Era și vremea conacului mic. Una a adus apă, alta a aprins focul, a treia a întins o față de masă pe earbă, la umbră și a pus pe ea merinde. Nici una nici două:

- Prânz bun, moșule!
- Apropie-te și gustă ceva!

Una aleargă și-i dă apă de spălat, altă ajută să se așeze, a treia-i întinde un codru de pâine.

- Din cotro, taica?
- Din largul vecinicie!

— Bine e pe acolo?

— Numai bine!

— Și ce cauți pe la noi?

— Caut bunătatea, vreau să văz mila!

— Și le-ai găsit pe undeva?

— De unde? M'au alungat trei zile, c'am ajuns umbră de om nu altceva. Doar aci le 'ntâlnii. Să trăiți, fetele taichii!

— Să trăești și d-ta, moșicule. Și să ai noroc, în calea ce străbați, să nu mai întâlnești răutate!

— Toate' oi crede, numa' asta nu! Până aci doar ea mi-a fost călăuză de drum, cu ea m'am adăpat!

Dar n'au îmbucat de cât de vreo două ori și au zărit un copil, dând fuga pe tartale.

Striga cât îl ținea gura:

— Zorelele prânzesc c'un moș. Și vorbesc de lume, că e rea și o batjocoresc!

Atâta a fost d'ajuns, ca, din holdă 'n holdă, să se 'ntinză vestea, că zorelele fac vrăji, că prânzesc cu dracul, schimbat în om.

Și-au dat chiote, s'au adunat și, nor ca de lăcuste, au înconjurat pe meseni.

Ce să mai ștău să povestesc ce s'a 'ntâmplat. Care putere din lume e 'n stare să stea 'n fața puhoaelor de munte, când năvălesc pe văi înguste? Cine să se pue proptă furiei deslănțuite a mulțimii?

A fost destul până a dat unul, să facă începutul, că nu s'a lăsat nimeni mai pe jos. Pietre, buturi lemne, cine șta să le mai aleagă?

Da fite cine cu ce apuca cu ce-i venea la 'ndemână. Sânge, carne, oase, nu se mai deosebău. O masă roșie, vânăta se 'ntindea pe locul unde era așternută masa în jurul ei cu trei fete și un moșneag. Care nu le-a fost ciuda însă când, adunând piftia s'o îngroape, n'au zărit urmă din trupul moșului.

— Unde-i e căciula?

— Unde-s ciubotele măcar?

Nici fir din barba-i albă-colilie nu se zărea. Se minunau sătenii, dar nu se crucea unul.

— A fost un vrăjitor!

— N'am spus noi?

— Păi se putea altfel? Zorelele asta aveau legături cu el.

D'aea făceau pe grozavele, de scociorau liniștea satului cu mersu' din noapte la câmp. Alergau dusc, ca pe ață, de necuratu'!

Li-au pus mădulările sfârticate într'o gropșoa ră 'n pădure fără cruce la cap, fără lumânare, fără strop de tămâe.

— Ingropare păgânească!

— Ce au căutat au găsit! așa ziceau care mai dă care.

A doua zi în zori, nu mică a fost mirarea lumii, când, din adâncul pământului, unde arunca-seră pisălița trupurilor lor, au ieșit niște flori roșii vinete, mândre și veselnice, ca și cele trel zorele.

Creșteau, văzând cu ochii, se 'ntindeau pe câte un copac, se ridicau în vârful lor, până dau cu ochii de soare, când se 'ndoeau și săreau pe alți copaci.

Au înțeles ei oamenii târziu minunea, și s'au căit de fapta lor. Ce folos însă că Românului îi vine mintea așa de târziu, când nimic bun nu mai

e de făcut? Ii vine, ca să vadă orbirea de care a fost izbit, ca să înțeleagă care e adevărul și cum răsare dreptatea pe lume. Atunci se căinează și se bate cu capul de toți pereții.

De aceea și vorba bătrânească zice, când vrea să hărăzească înțelepciune cuiva:

„Să-i dea Dumnezeu mintea din urmă a Românului!“

Și mintea ce a venit oamenilor noștrii, e că au pătruns, că moșneagul n'a stat să fi un vrăjitor, ci chiar Tatăl Ceresc, și că zorelele au fost singurele făpturi de pe lume, cari au culcușit în ele bunătațe și milă, de aceea n'au fost lăsate de El și au fost schimbate în flori mândre, cum li-erau trupurile și mai ales sufletele.

Metissajul Româno-Judaic

de AUREL C. ȘINCA

Marile posibilități creatoare ale neamului românesc se datoresc în întregime capitatului său biologic, calitativ superior multor neamuri, capital admirabil conservat în vremurile de urgie prin exclusivismul cel mai sever. Dovadă, enigmatică noastră rezistență la orice tendințe de desnaționalizare.

Instinctul de conservare și lupta pentru existență a ținut la români trează acea „conștiință de sine“ care a fost însăși cheia de boltă a biruinței noastre.

Realizarea visului milenar, întregirea României Mari, importarea noilor formule artificiale de viață, incompatibile cu aspirațiile, moralitatea și spiritualitatea neamului românesc, fatal a atras după sine urbanizarea rapidă cu întregul său cortegiu de universalism, individualism, cosmopolitism.

Neam de cioban, românul desrădăcinat era cel mai indicat de a experimenta „principiile progresului“ cari i-au fost impuse în numele celor mai moderne utopii, prin democrație, umanitarism etc.

Consecința directă a acestor evenimente cari s'au precipitat aproape simultan, a fost anemierea sentimentului național și slăbirea vestitei solidarități etnice.

Sub influența noilor principii, mentalitatea unora din generația imediat postbelică s'a denaturat în așa grad încât nu mai puteau distinge comandamentele naționale de interesele personale sau streine. În urma reacțiunii instinctului național de conservare, mulți din acești denaturați s'au deșteptat observând că Națiunea nu e o ficțiune; existența ei nu se poate trece cu vederea; orice acțiune de subminare a ei va stârni acea naturală reacțiune caracteristică oricărui organism.

S'a văzut că „înfrățirea tuturor popoarelor“

prin umanitarism pentru „fericirea de mâine“ este irealizabilă. Și cei cari au exploatat ideea și-au dat seama de aceasta, dar fiindcă se urmăreau scopuri imediate pentru o anumită categorie a colectivității umane, ideea a trebuit să trăiască. Pentru realizarea acestei „mari opere“ primul punct reperat a fost coeziunea etnică a neamurilor, care trebuia slăbită și încă cu orice preț. Cel mai practic și eficace mijloc pentru atingerea supremului scop era generalizarea căsătoriilor mixte, *metissajul*.

Unde până mai demult încheierea unor asemenea legături era de o raritate excepțională, azi frecvența lor a alarmat toate națiunile conștiente căci căsătoria dintre un național și o streină constituie cel dintâi pas spre declinul neamului respectiv, declin favorizat — după unii — de absența solidarității etnice, a conștiinței de rasă sau a demnității naționale.

Porsena în lucrarea sa: „Regenerarea Neamului Românesc“ prevede: „Fiind lipsiți cu totul de solidaritate etnică nu vom putea rezista multă vreme expansiunii centrifugale a 5 milioane de minoritari dintre cari 2 milioane evrei, formidabil înarmați în lupta pentru existență. În scurtă vreme vom fi mâncați de vii“.

Care va fi deci atitudinea noastră în fața acestor splendide perspective?

Acum când antagonismul dintre români și populațiunile alogene e atât de accentuat, căsătoriile mixte trebuie văzute ca tentative de dinamitare a existenței noastre naționale. Deși legăturilor matrimoniale încheiate între români și francezi sau români și italieni, opinia publică le acordă serioase circumstanțe atenuante, mariajul intervenit între români și alte neamuri în special evrei nu-și are nici o justificare.

Problema metissajului — în general — se poate desbata sub diverse aspecte; insist însă numai asupra variantei enunțată în titlu, considerând-o ca forma cea mai acută însă cea mai frecventă din întregul ansamblu.

Deosebirea de aspect, psihologie, obiceiuri și aspirații dintre neamul românesc și cel evreesc constituie cea mai serioasă piedică în calea unirii acestora prin căsătorie. Prăpastia aceasta — deși foarte adâncă — o trec aproape întotdeauna românii.

Românul, și în special pseudo-intelectualul român, e acela care animat de sentințele filosofice la modă: „prin tine însuși“: nimic nu e imposibil, nesocotește atmosfera în care trăiește, înfruntă societatea și suveranele ei conveniențe și, într-o postură de cavalier medieval, cere mâna ficei lui Izrael...

Naționalismul judaic ar trebui să ne servească de model. La Evrei problema căsătoriilor mixte e semnalată din cele mai vechi timpuri. Încă înțeleptul Solomon, conștient fiind de primejdia legăturilor de acest fel, previne în mod foarte plastic pe fii lui Izrael cum să se ferească de „desfrânare“:

*„Fiule ia seama la înțelepciunea mea
Și pleacă urechea ta la mințea mea
Căci ca din fagur de ar curge mierea din buzele
(femeii streine,
Și mai neted decât uleiul de ar fi cerul gurii sale
Dar mai amare ca pelinul sunt urmele ei cu ea,
Străpungătoare ca sabia cu două tășuri,
Picioarele ei duc la moarte
Pașii ei es la mormânt.
Schimbătoare sunt cărările ei ca să nu le poți
(cunoaște.*

*Și de ce ai voi fiule să te desfătezi de o streină?**

Rămâi mut de admirație în fața genialității acestui Mare Înțelept. Proverbele lui se pot admirabil adapta, moravurilor de azi.

Deoarece, nesocotind legea, căsătoriile mixte se încheiau peste voia părinților conservatori cari erau cei mai aprigi apărători ai tradiționalismului, preoții pentru a întări autoritatea părintească citau cuvintele lui Moise:

„Blestemat să fie cel ce va disprețui pe părintele său pe mama sa; lumina aceluia stinge-se-va în întunericul cel mai profund și tot poporul să zică Amin“ (Deuteron c. XXVII, 16) Sau:

„Fiecare să cinstească pe mama sa și pe părintele său și sabbatele mele să le păziți.

Eu sunt Iehova Dumnezeuul vostru“ (Levitic c. XIX v. 3) Sau:

„Ascultă fiule învățătura părintelui tău și nu părăsi sfaturile mamei tale, căci cununa plăcută vor fi pentru capul tău, și lanț de

aur împrejurul gâtului tău“ (Cartea proverbelor)

(Oare legiutorul modern a bănuț îndepărtată origină — ca instituție juridică — a ceea ce se chiamă azi „Putere părintească“, când a redactat art. 325 din codul civil: „... la orice vârstă copilul e dator să onoreze și să respecte pe tatăl său și pe mama sa“?)

Exclusivismul enigmatic al vechilor evrei e demn de admirație:

„Când în fruntea coreligionarilor săi eliberați de Artaxerxe I, s'a întors din Babilon coborâtorul marilor preoți, ESDRAS, el a poruncit judeilor să lepede soțiile de neam strein; toți s'au supus, afară de Samaritenii schismatici“.¹⁾

Românii în general sunt foarte concilianți, evreii sunt extrem de intransigenți și intransigența lor rapace provine din concepțiile elaborate de originalitatea rasei lor, zămislite dela Moise, interpretate și dezvoltate mai târziu de rabinismul talmudic. Deci chiar dacă un evreu sau o evreică se desbară de aceste concepții trecând de ex. la Creștinism „va fi condus (ă) și pe mai departe, inconștient, de instinctele evreiești ale sângelui său...“²⁾

E cât se poate de natural și găsesc că e și foarte frumos.

Să ne închipuim deci o căsnicie între un român și o evreică. Perspectivele sunt lamentabile: spiritul conciliant al românului în fața „instinctelor“ dragălașei sale soții, îl va constrânge pe acesta să se mențină totdeauna pe un plan minor. În ce privește educația națională a copiilor rezultați din asemenea căsătorii, e de prisos să mai insistăm.

Știm că familia e unica bază a societății. Familia e celula inițială din organismul complex al Națiunii; dar nu familia în sens biologic: mascul, femelă, progenitură, ci familia privită în sens etic ca un grup restrâns, unit prin aceeași descendență, aspirații, credință și cu o oarecare omogenitate față de gîntea din care a descins.

Găsim aceste elemente în familiile rezultate din căsătorii mixte?

Ar fi absurd să le și căutăm. Dr. Aurel Voina în *Eugenia și Igiene Națiunii* concludă: „Azi familia trebuie considerată ca o piesă inseparabilă din angrenajul mecanismului sociologic al unui stat care tinde spre progres“. Însă o familie care nu se menține pe linia aspirațiilor naționale, va fi o piesă defectă în mecanismul statului respectiv.

Deși etica creștină privește cu indulgență legăturile mixte considerându-le ca un început de bun augur la marele proces al înfrățirii popoarelor și deși Eugenia, cea mai tânără ramură a biologiei umane, salută chiar încrucișările de rase și

¹⁾ Sanielevici: Antropologia.

²⁾ Röderich și Stoltheim.

specii, totuș din punctul nostru de vedere național nu putem promova căsătoriile de acest fel.

Alterarea patrimoniului biologic, etnic, și a Specificului Național ne determină să nesocotim preceptele etice și recomandările Eugeniei și să condamnăm metissajul dintre români și alte neamuri. În ce privește metissajul românilor cu evreii, chestiunea privită sub acest raport este extrem de interesantă.

Deși *polimorfismul* evreilor este incontestabil nu mai puțin evident este însă și existența unui tip evreesc cum zice *Renan*; și deoarece structura morfologică și spirituală a progeniturii depinde în cea mai mare parte de datele biologice ale procreatorilor, nu ne vom minuna când copii născuți din căsătoria unui român cu o evreică vor avea întipărit pe fizionomie acel „*facies judaica*” remarcat de caricaturisti. Profesorul evreu *Eduard Gans* cu o sinceră obiectivitate susține: „Botezul și încredinșarea nu folosește la nimic. Noi rămânem evrei și în a suta generație, astfel cum am fost cu 3000 de ani înainte. Noi nu pierdem mirosul rasei noastre nici în a zecea încrușișare. În orice caz dacă femeia a conceput, rasa noastră ne preponderează zămislind un tip de evreu.“¹⁾

E limpede deci că „tipul semit” nu e o ficțiune sau o improvizație hulișanică cum susțin „Românii... de rit mozaic” în presa lor tendențioasă, ci e o realitate certificată de însăși exponenții intelectualității evreești.

Deși românii căsătoriți cu evreice încearcă să le încadreze în societatea românească naționalizându-le numele sau convingându-le să treacă la creștinism, efortul lor e zadarnic deoarece s'a dovedit că transformismul evreilor e o imposibilitatea. Nici *Fichte* nu credea în el „chiar dacă într'o noapte li s'ar tăia capetele tuturor și li s'ar pune altele în cari nu se ascunde nici o idee evrească“.²⁾

Vechiul Testament susține că „sufletul omului locuște în sânge”; iar studiul rasselor evidențiază indisolubila conexiune între mentalitatea omului (suflet) și originea lui etnică (sânge). Deci asimilarea organică a evreilor iarăși nu e posibilă.

Dealtfel nici nu e de dorit!

Nu susțin prin aceasta o teză antisemită... Nu dau alarma, căci de aceasta m'au scutit alții. Nu pot însă asista pasiv la procesul de inconștientă alterare a Specificului nostru etnic. Zic alterare și nu degenerare cum s'ar exprima un național-socialist german, căci nu putem nega vitalitatea poporului evreesc cum și faptul că a contribuit la progresul civilizației în aceeaș măsură ca toate națiunile mari. Ei au dat lumii Biblia, profeții, pe Hristos, pe Spinoza, pe Heine, pe Wasserman „în total 9000 de savanți și oameni celebri!

cu grijă catalogați de *Weininger* în *Judiches Lexicon*“.³⁾

Chiar de nu aș avea considerațiuni personale față de acest popor, numai fiindcă un *Giordano Bruno*, un *Voltaire*, *Fichte*, *Herder*, *Schopenhauer*, *Feuerbach*, *Friedrich cel Mare*, *Napoleon*, *Richard Wagner* un *Francisc Liszt* un *Eminescu* sau un *Conta* nu ar admite în ruștul capului căsătoria unui creștin cu o evreică sau invers, numai faptul acesta m'ar convinge să fiu cu cea mai mare rezervă față de acest neam pe care Tacit îl numește: „*dușmanul genului uman*“.

Bismark a fost antisemit (evreii susțin contrariul) cu toate acestea într'o convorbire cu *Behrend* a avut o imprudentă eșire zicând că „în privința chestiei evreești aș recomanda principiul: *la recherche dela confession est interdite*“. Dacă principiul s'ar fi generalizat și dacă opinia publică de la noi l-ar fi aprobat, consecințele ar fi fost funeste și incalculabile. Dar tocmai în opinia publică românească ne stă salvarea. Atitudinea demnă și reticentă cu care acest important factor social privește asemenea legături, sau chiar boicotul tacit ce-l duce contra celor care-i nesocotesc suverana părere, constituie o garanție în plus că naționalismul care ne-a susținut — narcotizat de câțva timp din cauze bine cunoscute — reînvie sub suflarea răcoritoare a unui curent de idei venite dinspre Apus.

Născuți dintr'un concurs de împrejurări, am înfruntat vitregia istoriei și am învins-o numai datorită Bisericii și Naționalismului nostru; deci etnicul și eticul, trebuie să le considerăm ca noțiuni indisolubile.

În memoriile sale, mareșalul *Pilsudsky* spune: „*a învinge și a te odihni apoi pe laurii biruinței iată înfrângerea*“. Noi nu vrem să fim înfrânți, nici să se sinucidem aruncându-ne în brațele asimilării, ci vom lupta creindu-ne destinul singuri, căci „... viața e luptă și puterea de viață dă dreptul la viață. Sentimentalitatea își poate înmuia ochii văzând cum piere un popor. Intelectualul va recunoaște însă că acest popor a dispărut fiindcă n'avea forța trebuincioasă de a dura și-l așează printre formele biologice învinse peste cari a trecut evoluția lumii...“ (*Max Nordau: Paradox sociologique*, cit. *Porsena*)

Prin metissaj, slăbindu-se coeziunea etnică, fatal e sugrumată „forța trebuincioasă de a dura” și consecința directă e: dispariția.

Soluții și propuneri pentru preîntâmpinarea acestui final dezastruos s'au găsit multe. Unii, văzând pericolul, iminent, cuprinși de panică propun încadrarea metissajului în art. 466 din noul cod penal, care sancționează delictul de degenerare a

1) Röderich, Stoltheim.

2) Röderich, Stoltheim.

3) San'elevici: *Antropologia*.

rasei; alții de un arbitraj excesiv recomandă ca remediu vasectomia doctorului Schmerz, care este o operație anticoncepțională, sterilizatoare, fără vreo influență asupra virilității... (ideea e nostimă).

Preconizez în aceasta direcție imediata abandonare a politicii „laissez faire“ care se impune ca una din marile comandamente naționale.

Sunt pentru înființarea unui Oficiu Național de protecție a căsătoriei (azi avem unul Național de... Turism) care pe lângă că va ocroti căsătoria din

punct de vedere sanitar, moral, material, va favoriza căsătoriile naționale împiedicând pe cele mixte.

Aceasta operă va dovedi existența unei concepții de Stat, absentă astăzi.

Mă întreb însă ce s'ar întâmpla, dacă în aceste vremuri de vădită efervescentă naționalistă așa... din senin, ar apare un „Esdras“ modern și ar porunci unora să „lapede femeile de neam strein...“?!?

Și... nu e imposibil...

Asociația Româncelor Sătmărene

Istoric și înfăptuiri

de MARIA A. DEMIAN

Din inițiativa doamnei Lucreția Dr. Eugen Barbul și cu sprijinul mai multor membre a societății sătmărene, în cadrul unei impozante întruniri ținută în 9 Octomvrie 1926 sub președinția dlui dr. Ilie C. Barbul — pe-atunci prefectul județului — s'a întemeiat așa numita, *Asociația Româncelor Sătmărene*, cu scop religios, filantropic, național și cultural. Președintă fiind aleasă dna *Lucreția dr. Eugen Barbul*, toate dnele din societatea sătmăreană s'au înscris ca membre a Asociației.

Comitetul de atunci, în semn de admirație pentru viața sa pilduitoare, a rugat-o pe Dsa *Clotilda General Averescu* să primiască patronajul Societății, iar inimoasei românce și vajnicei luptătoare din Ardeal Dnei *Ileana Hossu Longhin* i s'a oferit președinția de onoare, dorindu-se ca, prin alegerea acestor două exemple înălțătoare a femeii românce contimporane, una de pe malul Dâmboviței și alta dela granița de Vest, Asociația să dovedească unirea noastră indisolubilă la care veghează. întâiul membru de onoare a Asociației a fost proclamat P. S. Episcopul Iuliu Hossu pentru bunele îndrumări date și pentru frumoasa donație făcută Asociației. În cursul anilor a mai fost ales membru de onoare dl. *dr. Octavian Pop* directorul general al băncii Casa Noastră, pentru felul cum a mânăuit fondurile Asociației în timpul anilor de criză, nesuferind nici-o pagubă, ceea ce nu s'a întâmplat la alte instituții.

Înainte oricăror alte preocupări, Asociația și-a considerat de prima îndatorire, crearea unui fond pentru clădirea bisericilor române, cea ortodoxă fiind o capelă, iar cea unită o ruină.

Până în anul 1932 când s'a început clădirea catedralei greco-catolice din Satu-Mare, doamnelo din Comitetul Asociației, ca niște albine sărguincioase, au strâns pentru acest scop frumoasa sumă de trei milioane și jumătate, având astăzi mulțumirea de a fi inițiat și ajutat în mare parte construirea acestui sfânt lăcaș sfințit de curând.

Terminându-se biserica unită, Asociația s'a pus cu aceeași râvnă la muncă pentru augmentarea fondului de construcția bisericii ortodoxe din localitate, având depuși la banca „Casa Noastră“, până în ziua de azi, peste două sute mii de lei, acordând tot sprijinul și cea mai largă colaborare societății Altarul, care și-a însușit cu atâta zel acest măreț scop. Pentru a putea înfăptui năzuințele Asociației pe teren religios, — s'au acordat ajutoare însemnate bisericilor românești din județ precum și capelei înstalate la liceul de fete din Satu-Mare. Iar pentru biserica cercetașilor din munții Baia-Sprie, s'a cumpărat un clopot, car prin sunetul lui, amintește inimelor tinere de Cei de Sus.

Pentru alinarea mizeriei celor oropsiți, Asociația a distribuit cu ocazia sărbătorilor Crăciunului, în cadrul unei mici festivități, în fiecare an, haine, și ghetete copiilor săraci. Suma cheltuită în acest scop, în cursul anilor, se ridică la două sute mii, iar ajutoarele ocazionale date diferitelor persoane sărace atinge suma de 50 mii, bani strânsi la diferite ocazii, prin aranjări de petreceri, chete, colete dela publicul marinos sătmărean, care a înțeles să sprijinească întotdeauna Asociația. Prin ajutorul dat a șters multe lacrimi din ochii bieților copii flămânzi și goi. Tot pentru aceste vlagtare tinere ale societății nevoioase, Asociația a înstalat un *Cămin* de zi, unde zilnic, peste 40 copii, găsește o cameră încălzită și curată, primesc de trei ori pe zi mâncare caldă, sunt înscrisi la școală, văzuți de director, și îmbrăcați dela cap până la picioare. Primirea copiilor se face după principiul de a ajuta acolo unde mizeria este mai mare și întrucât se poate, români, pentru că aceștia sunt cei mai necăjiți și zrdentioși. Totuși, dacă cercetăm registrele Asociației, reiesă că sunt ocrotiți și ajutați toți copiii, fără deosebire de confesiune și naționalitate.

Pentru susținerea căminului s'a mobilizat tot

ce a avut suflet și inimă acest oraș. Asociația s'a bucurat de o largă ajutorare din partea Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, precum și din partea autorităților din localitate. Apelul lansat a găsit răsunet în inimele darnicea dnelor din Comitet, precum și a celor în afară de Comitet. Pentru protejarea mamei, a copilului și a infirmilor, Asociația a înființat în anul 1934, în Str. Crișan Nr. 3. un dispensar medical, care funcționează de atunci fără întrerupere alinând suferințele sârmanilor bolnavi și împărțind între ei un important stoc de medicamente. Dacă mai punem lampa de cvart și baia instalată de curând pentru copii, ni se evidențiază rezultatele frumoase ale acestui dispensar susținut cu atâta greutate de aceasta Asociație, pentru a putea fi de folos anual la circa 1500 sârmani bolnavi.

În cea-ce privește activitatea culturală, națională, Asociația a luat parte la toate manifestațiunile naționale și culturale din localitate și județ, aranjând chiar asemenea serbări, iar dnele din comitet îmbrăcând costumul național și purtându-l au schimbat pentru moment aspectul strein al acestui oraș. Spicuiind din aceasta muncă, trebuie să amintim, în primul plan, pelerinajul aranjat de Asociație în vara anului 1934, în comuna Sișești la mormântul marelui erou național „Leul dela Sișești” dr. Vasile Lucaciu, unde Asociația a depus și o frumoasa coroană. Iar pentru ridicarea statutei marelui luptător Asociația a adunat frumoasa sumă de 31.300 lei, luând cuvântul și la serbarea desvelirii monumentului marelui protector al unirii.

Tot în ziua desvelirii monumentului, Comitetul Asociației, a convocat o ședință festivă a tuturor femeilor dela granița de Nord-Vest, care prin reprezentantele lor în cadrele, Ligii Antirevizioniste, au protestat în contra revizionismului și în contra discursului dlui Musolini, luând hotărârea să se trimeată *Ducesei* de Atholl, care a susținut cauza românească în Camera Comunelor, drept recunoștință, un album care să documenteze existența noastră pe aceste plaiuri din vremuri istorice și să demonstreze frumusețile portului și obiceiurilor românești din aceste ținuturi. Cu ocazia călătoriei ducesei în Țară, în gara Satu-Mare, Asociația a salutat la rândul ei pe venerabila Doamnă, iar albumul artistic executat în atelierele ziarului Universul s'a expeditat ducesei în Anglia, care a trimis frumoase cuvinte de mulțumire și elogii Asociației. Pentru Casa Națională din orașul Satu-Mare Asociația a semnat acțiuni în valoare de 20.000 lei. Tot pentru acest scop a aranjat o serată dansantă realizând un beneficiu de 10.000 Lei. Societății sportive „Olimpia” din localitate, s'a dăruit o panglică albastră cu inscripția „suflet și muncă vă cerem” care împodobeste steagul acestei Societăți. Asemenea și societatea Junimea Sătmăreană a studenților universitari din Cluj s'a bucurat de ajutorul Asociației pentru studenții lipsiți. În ceace privește propagarea portu-

lui românesc la țară, Asociația a contribuit cu suma de doua mii lei la înființarea școlii de gospodărie dela Negrești. A colaborat cu dl. *Adrian Demian*, directorul conservatorului din localitate, care prin organizarea corurilor țărănești a stabilit o serie de nuclee pur românești în provincie. Asociația a luat ca punct de reazim aceste reuniuni prin care a procedat la împărțirea motivelor pentru costume românești în provincie, iar la frumoasele serbări țărănești organizate de acești vrednici propagatori ai cântului românesc a contribuit cu conferințe despre graiul și portul românesc.

Trebuie să mai amintim seratele reușite, serbările de Sf. Nicolae, Revelionul tradițional, aranjate tot de Asociație reliefând *balul românesc* anual, care este un adevărat triumf al costumelor românești, costume purtate cu grație și demnitate de mândrele noastre sătmărence.

Prin însăși existența ei, aceasta Asociație contribuie la ridicarea națională acestui oraș, în jurul căreia s'au strâns toate românele bune, cu inimi caritabile, cari lucrează desinteresat și perseverent pentru scopuri nobile, frumoase și românești.

Mama,

Depart, scumpă mamă, aici între streini
Adeseaori în lacrimi, a ochilor lumini
Se scaldă, când la tine cu drag eu mă gândesc
Și rândurile-ți clare cu lacrimi le stropesc.
Iar seara când e pace și liniștea domnește,
Când luna peste dealuri încetul se ivește,
Când bolta cea senină cu flori se împodobeste,
Și printre care falnic luceafărul clipește,
Deschid fereastra mică a odăitei mele,
Și cu tristețe-afară privesc la cer cu stele.

Imi pare că prin noapte, din depărtări streine,
Te văd ca pe-o regină cum vii cu drag spre mine
Și par'c'ai vrea a-mi spune cu dulcile-ți cuvinte,
Să mă supun la toate și ca să fiu cuminte!...
Dar nu aud nim'ca și chipul tău dispăre,
Iar eu rămân tot singur aicea 'n întristare..

Ce vitregă e soarta că nu sunt lângă tine,
Și câte lacrimi, dragă, ades verși pentru mine!
Nu plânge, scumpă mamă!.. Nevrednic sunt de acestea!..
Tu știi că pentru mine, aceeași e povestea
Ca 'n șapte ani de-arândul, pe băncile 'nvechite,
Privirile deapururi în buche ațintite,
Și cărțile de-apururi iubirea mea să fie,
Religia, speranța la ceea ce-o să vie...

Dar poate că aceste îndatoriri a mele,
Nu le împlinesc cum trebuie!.. Imi scapă din vedere!..
Așadar, dulce mamă... Nu plânge pentru mine!...
Nu îți scurta viața și zilele-ți senine...

NICOLAE F. NEGRUȚIU
elev, Baia-Mare

Reportaj bucureștean

de ION ȘIUGARIU

Reportajul meu, prieteni sătmăreni, nu vă va purta, după cum poate vă așteptați, prin muzeele scomptuoase ale Capitalei, nici prin bibliotecile ei fără număr, nici prin hollurile teatrelor, nici pe la ședințele Academiei Române. Lucrurile astea demult nu mai prezintă interes pentru bucureștenii. Și, cum orice provincial descălecat printre reclamele și luminile Bucureștilor, aduce cu sine nostalgia vechi de evadare din plictiseala unui sat sau orașel bolnav de toamne cu ploii și străzi defundate și dorința vie de-a se integra în ritmul unei vieți noi de Capitală, nu vreau nici eu să desmint obiceiul atribuindu-mi alt calificativ, cel puțin din acest punct de vedere, decât cel de bucureștean. Prin urmare, ca și cel mai proaspăt balic al acestei vieți, nu pot să vorbesc aici despre lucrurile cari pentru bucureștenii mei (sătmărenii sunt și ei tot ai mei) nu prezintă niciun interes. Cred că îmi înțelegeți rezerva și de aceea mă opresc aici cu scuzele și cu explicările.

Reportajul meu va fi însă, cu toate acestea foarte interesant și nu cred, prieteni sătmăreni, că Ion Șugariu nu vă va fi de data asta simpatie.

Așadar, să începem:

Vă previn să vă purtați cu foarte mare băgare de seamă deoarece lumea în care intrăm acum, este lumea poezii tineri. Și, după cum cred că știți, aceste rare specimene ale naturii nu sunt lighioane de rând.

Iată:

Apașul acela mic cu ochelari este Ștefan Baciu. Pcarță impermeabil negru și șapcă pe ochi, ca 'n romanele americane. Vorbește foarte agitat cu Axente Sever Popovici. O, dar asta nu-i deajuns. Trebuie să știți că mâine îl veți vedea îmbrăcat cu un palton elegant cu blană și cu una bine la braț pe Calea Victoriei. Are trei volume de poezii și este premiat de Fundații. E cel mai talentat poet tânăr și cel mai lenș student din anul I. de la drept. Nici atâta nu-i deajuns. Personalitatea lui Ștefan Baciu e mult mai complexă. Abia descins în capitală din castelul său de aur dela Brașov, a pus deja la cale adevărate revoluții. „13 poezi, 13 poezii de dragoste“ e treaba lui. Aici însă, mă văd nevoit să vă mai fac cunoștință cu alți doi poezi. Țsta frumos și tăcut e Ovid Caledoniu, poet de mari speranțe și prieten cu Papini. A re un volum publicat anul trecut cu titlul „Endymion“. Celalalt de colo, elegant și suplu e Vintilă Horia. Cine nu-l știe pe Vintilă Horia? E, colaborator la „Sfarmă-Piatră“ și la „Gândirea“ și a fost invitat de două ori la masă de Mussolini, pentru o serie de articole entuziaste, despre Italia fascistă. De curând a scos un volum de poezii intitulat „Procesiuni“ pe cari, iubiți

prieteni sătmăreni, merită să-le citiți și Dv. Toți trei (adică Ștefan Baciu, Ovid Caledoniu și Vintilă Horia) formează un „clan“ literar în cinstea căruia închină din când în când câte un pahar. Atunci Ovid (e vorba de Caledoniu) se îmbată regulat, recită versuri din Reiner Maria Rilke și compune scrisori către prietenul său Papini.

Prieten mai bătrân și mai matur al celor trei e Axente Sever Popovici. Țsta e critic și esseist. In fiecare zi îl vezi la braț cu Sevastos dela „Adevărul literar“, pe Bulevard, gesticulând și vorbind despre Tarde (maestrul lui Axente). Are cea mai mare trecere la fetele din Facultatea de Litere și nutrește intenția secretă de-a-și înjgheba un harem. Din când în când duelează cu Coriolan Gheție, prim-redactor la „Decalogul“, pentru cea mai frumoasă fată de pe glob.

Țla lung și deșirat, care fumează singur într'un colț e Const. Virgil Gheorghiu. E trist și dezolat pentrucă nu demult l-a lăsat și ultima iubită și pentrucă „Viața de toate zilele a poetului“ a fost aspru criticată de Ion Frunzetti (care a scris un eseu intitulat „Symbolism la zero grade“, sortit să rămână operă postumă) Peste două zile va avea loc duelul dintre Virgilică și Frunzetti. Poetul a ofensat esseistul într'un reportaj publicat în „Front literar“, numindu-l „poet moldo-armean“ și calificându-i iubita cam așa: „un pic de fată cât o lulea“. Martori vor fi Laurențiu Fulga și George Petcu. Pe ăștia îi știți? In orice caz, să vi-i prezint eu: Laurențiu Fulga e mic și bondoc ca un bunic. Poartă ochelari și fumează cu pipa. E critic și prieten nedespărțit cu Petre N. C. Paulescu. Va fi directorul obscur (pardon! am vrut să spun ascuns) al revistei „Manifestul Noștii Albe“ și animatorul „Grupării Scriitorilor Tineri“. (Despre asta vă voi scrie într'un număr viitor.) Deocamdată iubește pe una de-i zice Cornelia și scrie pentru ea „Invitații la beție“. Pe George Petcu l-am lăsat la urmă pentrucă e cel mai al dracului dintre toți. Are la activul său opt ani de liceu militar și un volum de versuri publicat în editura „Pământul“: „Tălmăcirii din mine“, scris cu mult talent. Dar nu astea sunt caracteristicile lui. E cel mai elegant tânăr din București și iubește pe toate fetele urfe. Zice că e caritabil. Trebuie să le iubească și pe astea cineva. In fiecare zi îl vezi la braț cu alta.

— Să vezi Șugariule, am întâlnit azi o fată la Fundații, pe cinstea mea, am rămas tâmpit.

— Zău mă?

— Pe onoarea mea.

Laurențiu Fulga intervine:

— Te spun lui Jenny (asta e la conservatorul de artă dramatică anul trei, și nu iubește decât poezi.)

- Fii serios mă. Am glumit.
- Te spun și *Rusoaiice*.
- Și lui *Coca*.
- Și *Liviei*.
- Taci mă nu fi țăran!...

Se apropie *Boris Deșlin* și *Vasile Culică*.
Petcu începe:

— Vezi *Boris* pe dudulia aia dă colo? E *Lucia Mantu*.

- Zău mă?
- Pe cinstea mea.
- Și aialaltă e *Lucia Demetrius*.
- Zău? Voi le cunoașteți?

gluma, se supără și nu ne mai salută două săptămâni.
Vasile Culică începe să râdă. *Boris* pricepe mâni.

Basmul lui Mihail Lungianu

DE GRIGORE BUGARIN

Creangă, Eminescu, Ispirescu, Slavici și Dulfu, au dat duh basmului românesc, în gradația personalității lor, și i-au insuflat viață din puternicla etică a propriilor lor suflete. Basmul lui *Mihail Lungianu*, scris după categorii de vârstă, zugrăvește în toată strălucirea inițială, epicul rural, grandios de românesc, așa cum îl păstrăm fiecare dintre noi, în ungherul inimii, de pe când am culcat copilăria noastră în pat de sulfine și de vlsări legănate. Dar *Mihail Lungianu* a băsmuit tot ce istoria noastră a avut mare și înduioșător. Alb și Roșu împărat, apoi Lal și Ler împărat, cari sunt ai noștri, cum și vitejii Iorgu Iorgovan, Dragoș și Tatomir, care e Negru Vodă, s'au coborât din istorie în minunea basmului. Ba și chipul de înger al principelui de coroană Mircea a fost trecut în nemurirea legendei. Se poate citi tot sbuciumul sufletului Mamei lui, în litera înlăcrămată a marelui nostru povestitor.

Copilăria mea a împrumutat sbor din scrisul lui *Mihail Lungianu* și ori de câte ori simt necesitatea întoarcerii zilele de naivă credință, citesc o legendă, un mit, un basm din mulțimea produselor acestui deschizător de zări senine și de pârții largi. Mi-i așa de aproape, ca amintirea bunei mele mame.

Mihail Lungianu e mare prin tot ce a scris din viața țărănimii noastre. Se poate numi pe drept părintele tradiționalismului românesc. Ceea ce-l va trece mai mult decât ori ce la nemurire e însă dulce 'nsăilare a basmului, în cântece, ce merg la inimă, și 'n vorbe cu șart, în înșiruirea unui graiu neîntrecut de frumos și de neaș băștinaș.

Indemn de aici, din „*Afirmarea*“, această tribună a literelor românești, pe toate numele, pe părinți, pe frați mai mari și pe dascăli, să 'nfrumusețeze copilăria odraslelor lor, sau a căror grăje o poartă, punându-le 'n mâini basmele și povestirile lui *Mihail Lungianu*. Iși fac o mare datorie de părinți și de educatori.

Satu-Mare în lumina sfârșitului de iarnă

DE OCTAVIAN RULEANU

Gând nou mijește sub spuza unor iluzii mult așteptate. Simțim cu toții cum sufletul ne bate în ritmul unui svăcnet ce se vrea scadent. Deodată cu ivirea primelor semne prevestitoare de primănenire, dorim o realizare de tendințe. Vrem să schimbăm multe, să ne alăturăm voințelor de a fi alții, de a fi pururi, ceva mai mult ca în trecut.

Și câte planuri, nu ne inundă ființa, în aceste zile cu adieri sosite din veșnicia așteptărilor! O iarnă intrată în agonie, o luptă surdă cu vieața. Iată tabloul sfârșitului de Februarie în regiunea noastră. Noi totdeauna ieșim învingători. Biruim, pentrucă vrem s'o facem. Căci unde e credință, acolo există siguranța victoriei.

Adulmecăm înnoirea. Ea pulsează pretutindeni, în acel ceva necunoscut, dar totuși prezent, ca un sfânt străjuitor la căpătâul omenesc.

Metamorfoza naturii, să fie augurul străduințelor noastre de ridicare culturală. Aceasta o vrem, cu toată desinvoltura purității sufletești.

Primănenire în gând și faptă.

* * *

Sub zodia de mai sus, prevestim o vieață nouă în Sătmarul nostru. O vieață cu pronunțat accent cultural, care să facă o vibrație de inimă. Un suflu de aer înprospătat, prin primatul cerințelor spirituale.

Noi, ajutați de modestele noastre puteri, încercăm să vrem realizări. Avem fericita ocazie să anunțăm că, înfășiș sezătorile culturale, se vor inaugura la începutul lunii Martie. D. prof. univ. dr. Victor Papilian, distins scriitor, președintele Asociației Scriitorilor Români din Ardeal, ne-a promis un scurt și reconfortant popas, aici la Satu-Mare. Manifestații de natura aceasta, sânt anume menite să dea lectorului, prilej să asculte bucăți literare, citite de înșiși autorii.

Șezătoarea va fi precedată de o conferință a dlur prof. Victor Papilian. Revista noastră, se bucură din tot sufletul că va putea saluta pe distinși oaspeți, meșteri neîntreçuți în dăltuirea cuvintelor de înaltă rezonanță.

Nu putem trece cu vederea, nici ciclul de conferințe redeschis de „*Astra*“ pentru publicul local. O pleatoră de marcanți profesori universitari dela „*Extensiunea Universitară*“ din Cluj, ne vor desbata interesante probleme culturale și științifice.

Alături de munca noastră și a celorlalți factori ce depun silințe pentru o vieață mai activ culturală în Satu-Mare, sperăm să vedem, cu revenirea primăverii, marea schimbare spre zorile sufletești.

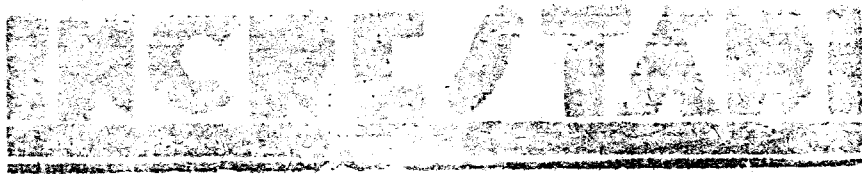
Nu știm de ce, dar avem încrederea năvalnică a deslănțuirilor furtunoase, în revenirea la acordurile vibratoare ale inimii omenesti.

Vieață aceasta așa de rapid trăită, va trebui în cele din urmă învinsă, de triumfala reîntoarcere la trailul adevărat, al naturii.

Primăvara este anotimpul marilor prefaceri.

Satu-Mare, care se bucură de un prematur climat primăverin, va da și semnalul drumului întors spre inimă.

Să așteptăm deci, cu înfrigurarea pasiunii celor ajunși la limita așteptărilor.

CHEMAREA „ASTREI“

Suntem situați la sfârșit de țară, într'o regiune înstrăinată. Orașul și județul nostru și astăzi are o situație specială, grea și delicată. Aproape de cei ce nu ne-au iubit și nu ne vor iubi niciodată, avem îndatoriri mai grele ca cei din regiunile mai puțin primejduite.

Inconjurați de valurile celor străini și înstrăinați, ne găsim parcă pe litoralul unei mări, unde valurile călătoare scot la suprafață elemente și bune și rele. Sunt optsprezece ani decând mă găsesc aici. Mi s'a dat să cunosc, să admir și să iubesc elemente muncitoare, pașnice și înțeleghătoare a rosturilor românești aici, la apus de soare.

Mulți localnici, alături de cei veniți din alte părți, au făcut ceva, au fost nu numai titularii unui oficiu, sau fericirii unei situații ei au fost promotorii cauzei românești.

Unii, mai norocoși, în momente mai potrivite, au înființat instituții financiare și industriale și au asigurat capitalul, și industria românească aici, unde, sub dominațiunea străină nici cuvântul românesc nu era îngăduit. Alții s'au îngrijit să avem o clasă mijlocie de mici industriași și negustori. Se luptă aceștia cu greutatea începutului, dar le vor învinge și pe acestea. Dacă undeva se simte nevoia unei inviorări a capitalului, comerțului și industriei românești, în rândul întâi se simte aici. Acestea sunt izvoarele nepuizabile ale buneii stări materiale.

Nu sunt pricepător în materie, totuși pot spune că, pe lângă sufletul românesc care nu ne lipsește, ne trebuie o bună stare materială, cu care și prin care să putem dispune, să ne putem afirma, să putem concura cu străinii pe cari i-am găsit stăpâni ai situației financiare.

Cei mai mulți dintre noi, cu puține excepțiuni cari au turburat armonia atât de necesară unei activități constructive, am lucrat în postul unde am fost puși, fără de a face reclame în jurul nostru. Învățătorii români au făcut minuni în școlile primare. Mi s'a dat să constat, în cartiere absolut străine, rezultate uimitoare unde învățătorul și-a văzut de școală. În școlile secundare, aproape absoluta majoritate a profesorilor și profesoarelor, a fost la înălțimea chemării sale. Aceste instituții, cu elevi minoritari foarte numeroși, într'un mediu neprielnic, au dat societății sătmărene, pe lângă unii magistrați, medici, ingineri și

advocați cu tragere de inimă, pe cei mai destoinici propagandiști ai culturii românești aici și la sate.

Nu este locul și nu vreau să trec în revistă vrednicii cari au rămas neobservate și neîncrestate la răboj.

Știm însă că, cea mai mare satisfacție ce o poate avea omul la o vârstă oarecare este conștiința datoriei împlinite. Ajunge această fericire pentru cei ce nu umblă după reclame.

Din hărnicia și din dărnicia multor necunoscuți s'a ridicat pompoasa catedrală unită și se va termina cea ortodoxă.

Figura măreață în bronz a celui ce a fost cântat de păsările văzduhului românesc și a fost Leul temut dela Șișești — este o altă dovadă de ceea ce se poate face și în acest oraș de graniță, dacă este voință și înțelegere.

Faptele umanitare și filantropice săvârșite și izvorite din hărnicia românelor sătmărene, vorbesc ele înșeși și n'au nevoie de laudă.

Simt însă că ne lipsește ceva. O simt toți sătmărenii. Orașe mai mici ca al nostru, Sighetu, Careii, Șimleul au Case culturale, noi n'avem un loc de întâlnire. N'avem o casă de lectură.

În ziarele noastre s'a ridicat această chestiune, concomitent cu o hotărâre a comitetului „Astrei“. Astra, împreună cu garnizoana din localitate, a înființat în primii ani după unire, Cercul civil-militar. N'a putut trăi pentru chiria exagerată ce ni s'a cerut. Am donat micilor industriași mobilierul și biblioteca ce am avut-o acolo.

N'avem Casă Națională „Astra“ a voit să o înfăptuim. La început, așa se spunea că „Cinema Național“ va fi a tuturor Românilor sătmăreni. Că nimeni particular nu va reflecta la beneficii, acolo. Am voit să facem cauză comună. Nu s'a făcut. Nimic nu e târziu.

Noi cu cinematograful „Astrei“, am început cu mari datorii, cari ni s'au acordat, cu garanția membrilor din comitet. N'am scăpat de toate datoritiile. Am vrea să nu ne concurăm noi Români. Să avem cu toții un singur scop creierea fondurilor necesare pentru o casă națională. Împreună, cele două cinematografe românești, pentru aceasta să muncim. Pentru binele comun, al nostru, al sătmărenilor. Iar, până atunci, fiindcă vor trece mulți ani până atunci, comitetul „Astrei“ va în-

cerca cu concursul tuturor bunilor sătmăreni, să înființeze, și să aibă o casă de lectură, un casinou românesc. Nu vom cere jertfe mari. Suntem atâția, dacă ne vom grupa în jurul „Astrei“, cu mici cotizații, cu puțină jertfă, vom putea înfăptui acest lucru.

Am înțeles că sunt o mulțime de oficanți cari vor dona „Astrei“ în contul cotizației de membri, acțiunile ce le au la Cinema Național. Dela gruparea tuturor Românilor, în cadrele „Astrei“ atârnă înființarea Casei noastre de lectură. Vom avea, sunt sigur și concursul neprecupețit al oamenilor puși în fruntea județului și municipiului nostru.

Se va înfăptui acest lucru până ce conduc eu despărțământul „Astrei“, îmi va părea foarte bine. Il va înfăptui alt conducător mai harnic decât mine, mă voi bucura.

Iată, primul meu cuvânt, când am hotărît să avem de organ al nostru, al „Astrei“, revista locală „Afirmarea“.

Altă activitate culturală rămâne, până când situația va permite.

Am convingerea că, și de data aceasta, chemarea mare va afla răsădit la toți sătmărenii.

Din parte-mi, cași în trecut, nu aștept și nu primesc nicio recunoștință și nicio recompensă.

Profesor EUGEN SELEȘ
președintele desp. „Astrei“.

Lămurirea unor cuvinte simple

Necontrolând ori necunoscând sensul adevărat, întreg, al cuvintelor pe cari le folosim în vorbire, dar mai cu seamă în scris, dăm loc, adesea, la confuzii.

Bunăoară cuvintele:

familial — *familială*
familiar — *familiară*.

Aceste cuvinte exprimă, fiecare în parte, ceva distinct și precis. „Intellectualul“ însă ignorează pe primul — *familial* — și întrebuințează pe-al doilea — *familiar* — pentru gândiri diferite. Ii vine mai ușor deși o elementară datorie îi impune cunoașterea și însemnătatea vorbelor ce le întrebuințează. Se zice regulat: petrecere *familială*, sau interese *familiare*, și se gândește la o petrecere în familie ori interese pentru familie, atunci când cuvântul *familiar*, *ă*, înseamnă = îndeaproape cunoscut, obișnuit.

Corect s'ar zice și trebuie să se spună, când e vorba de o petrecere în familie, *între neamuri*, ori interese pentru familie, *rude apropiate*: petrecere *familială*, interese *familiale*, căci dragoste *filială* zicem și nu *filiară*, cuvântul familie fiind împrumutat tot din franceză ca și *fiis* dela

famille, cu *l* nu cu *r*. Când zicem *familiar*, *ă*, întres, ori petrecere, înțelegem ceva cunoscut, ceva obișnuit, ceva cu care suntem deprinși. Mi-e *familiar* x înseamnă că mi-e cunoscut, fie om, fie obiect.

Așa dar, petrecere *familiară* = petrecere obișnuită, cu oricine și cu neamuri, dar mai cu seamă fără ele. Interese *familiare* = interese obișnuite, cunoscute, nu pentru neamuri ori familie ci personale, la ordinea zilei.

Petrecere *familială* ori interese *familiale* sunt petreceri în familie, cu neamuri, fără străini, sunt interese pentru familie, nu pentru alții. Pot fi, interesele *familiale*, *familiare* altora, nu-s însă pentru străini de familie. — *Familial e una, familiar alta*.

La fel auzi pe unii: *Calitate bună*, ca și cum ar putea fi *calitate rea*, ori *defect bun sau defect rău*.

Calitatea poate fi superioară sau inferioară, și 'ntrun caz și 'naltul, însă bună, după cum defectul, anti podul calității, ceva rău.

Încă o greșală e întrebuințarea verbului a *completa*. A *completa*, fără *c*, căci a *complecta* nu e corect deși aproape toată lumea numai *complect*, *ă* zice.

Ei *complect* vagonul, e *complectă* scrierea spun greșit foarte mulți. Corect este *complet*, *ă*, fără *c*. deoarece acest cuvânt își are originea în latină = *compleo* — *etum, ere* și e fără *c*.

Așa dar *complet* și nu *complect*. Spre ex: Am *completat* formularul, l-am înaintat *completului* Tribunalului spre a *completa* procedura etc.

Am crezut necesare aceste mici lămuriri pentru edificarea acelor ce nu-și iau oboseala înțelegerii rostului vorbelor.

CONST. GH. POPESCU

FLOARE

Mi-ai odrăslit în brazda versului: ecou
De gânduri îmbrăcate 'n soare nou
Și rândurilor triste le-ai deschis
Spre cântec, poarta vorbeii, zăvorită 'n vis.
De-atunci, poemele au gust de fân
Și nu mai recunosc gândul stăpân;
Adună dimineții, răsând, din slăvi
Și se hrănesc cu iarbă crudă din dumbrăvi.
De-atunci, buchetul mâinilor, cu flori de-argint,
Grădinile mi-l plouă cu iacint
Și 'n fiecare zi așteaptă fruntea prin ogrăzi
Să 'n frunte caravane de lumini și să ia prăzi
Și toate limpezimile albastre, la hotar
De baltă, să le culce în carnetul mic din buzunar.

ION ȘIUGARIU

DĂRI DE SEAMĂ

CĂRȚI

Franceze

Thomas Mann

LA MONTAGNE MAGIQUE

Der Zauberberg. — Lei: 360

Ideia acestei admirabile lucrări — tradusă din germană în franceză de Maurice Betz — în două volume, primul 530 și al doilea 576 pagini, a încolțit în mintea autorului în 1911 când, Thomas Mann, își însoțise soția la Davos, în Elveția, sănătatea ei necesitând o cură.

E inutil, cred, să insistăm asupra autorului. Cine nu l cunoste?

La Montagne magique, titlul lucrării, este numele unui munte care are adăpostit pe vârful lui, acoperit cu zăpezi eterne, un sanatoriu internațional numit „Berghof“. Aci întâlnim pe tânărul Hans Castorp care, venind din Hamburg spre a vizita un verișor internat de cinci luni, e silit, neștiutor al germenului ce-l purta dar pe care medicii i l-au descoperit și altitudinea a jutat să incolțească, să rămână ei însuși timp de șase ani.

La Montagne magique e plină de durere, duioșie și multă sensibilitate. Viața acelor cari trăesc cea mai mare parte „orizontal“ e descrisă cu multe și bogate amănunte. Acolo timpul nu contează. „Trois mois sont pour eux comme un Jour“. Trăiesc o altă viață, a lor, numai a lor „nous autres, ici, en haut“. Ce minunat sunt descrise sporturile de iarnă și adevăratele „tempêtes de neige“.

Scrisă într-o franțuzească frumoasă, plăcută și ușoară, o savurezi dela primele rânduri.

Cum destinul m'a hărăzit ca o primăvară a vieții mele s'o privesc de pe înscrita terasă a unui sanatoriu, mănturisesc că această carte m'a făcut să retrăiesc clipe de duioșie amintiri.

* * *

André Theuriot
FLEUR DE NICE
Lei: 80

Cătă subtilitate, cătă duioșie, cătă dragoste și căt de mult frumos a știut autorul să închidă în pagii

nile acestei Fleur de Nice.

O carte a cărei eroi mă vor urmări poate multă vreme.

Frumoasa Violette Castellar căreia în intimitate i se spunea și Fleur de Nice era o fire predispusă la sentimentalism. Ii plăcea tot ce leagănă, tot ce mângăie și 'ndeamnă la visare.

În imediata apropiere a castelului locuia contele Vital de Saint-Pons cu fratele lui mai mic, Honorat.

Din primele clipe, Fleur de Nice, s'mișt pentru Vital o afecțiune care în scurt timp se transformă în cea mai profundă dragoste, dragoste ce-o ținea ascunsă, ca o taină, în inimă ei nevinovată, numai pentru ea. Acelaș sentiment mai inundă însă o inimă; a lui Honorat, fapt ce-l îndemnă s'o ceară în căsătorie. Vital, știindu-și fratele timid din fire și nebănuind sentimentele ce i se nutriau, îi propuse s'o ceară el, în numele lui, pe Fleur de Nice de soție

Această dureroasă surpriză îi sfășie inima tinerei fete, dar la gândul că va putea trăi în preajma dragostei ei, acceptă căsătoria.

Vital, într-o bună zi, plecă în strălătatate. Ea suferi mult pe urma plecării lui. Incepu a frecuenta societățile vesele neglijându-și astfel soțul și casa. Honorat, care o iubia ca un nebul, n'avu curajul s'o cheme la sentimente mai bune. Ape-lă tot la ajutorul fratelui mai mare. Vital chemat, veni în grabă spre a-și muștra cumnata.

Dela sosirea lui, lucrurile se schimbă. Fleur de Nice deveni din nou cuminte trăind numai pentru ei. Făceau dese plimbări în trei. Odată rămasă s'ngură numai cu Vital și cum „sufletul n'are nici o taină pe care conduita să nu o dea de gol“ își pierdu frânele rațiunii. Într'un avânt de spontană sinceritate, Fleur de Nice, își deschise porțile sufletului ei răvășit. Mărturisirea mișcă mult pe Vital încât nu putu articula decât: „Quel dommage.“

Incepu s'o evite, dar gândul i se furia mereu spre ea, Fleur de Nice

il căuta mereu. Lupta din sufletul lui il sili la o întrevedere. Simțind un îndemn căruia se temea că nu i va putea rezista, se gândi la un obstacol. Acest obstacol e căsătoria lui cu fiica unui fost prieten.

Nefericita Fleur de Nice plecă, cu soțul ei, într'o călătorie de uitare, dar în ajunul căsătoriei îi trimise lui Vital o lungă scrisoare.

Redăm, pentru frumusetea stilului și sinceritatea sufletului ei chinuit, sfârșitul acelei scrisori în care și strigă desnădejdea, durerea și sbuciumul cu care a înțeles s'o pecetluiască un destin crud... „Je vous en supplie, lorsque vous serez marié, trouvez un prétexte pour quitter le pays nicois... J'y reviendrai un jour fatalement...“

„Epargnez-mois, du moins, la torture de vous y voir goûter avec une autre un bonheur que vous m'avez refusé... et que je vous souhaite, malgré tout, Violette.“

* * *

Henri Ardel
L'AUTRE MIRACLE
Lei: 120

Mai mult decât oricând, după ce-ai citit această carte, poți vedea căt adevăr spun cuvintele: „Ce ție scris în frunte ție pus.“

L'autre miracle, este o carte tristă, și care te face să crezi mult în puterea fatalismului. Autorul ne desvăluie romanul unei orfane în a cărei viață începuse a miji o umbră de fericire.

Jeannie se văzu, în fine, logodnică celui pe care-l iubia, reușind să rupă cu dragostea ei lanțurile opunerii părinților lui Jacques care nu înțelegeau căsătoria fiului lor cu o fată orfană și săracă. Două zile i străluci pe deget semnul unirei sufletelor lor, când, în drum spre poștă cu anunțurile logodnei, Jeannie fu isbită de o mașină, în urma căreia rămase infirmă.

Sânmana fată își văzu toate zori-le speranțelor ei risipite. După toate încercările zădarnice ale medicilor, în disperarea nemărginită, se hotărî a se duce la Lourdes sperând

în minuni. Zădărnice. Se 'ntoarse ca și la plecarea. Minunea nu se făcuse, în schimb în sufletul ei chinuit, se resemnase. I se vindecase sufletul ei.

Reintoarsă, renunță de bună voie la omul pe care-l iubise cu toată puterea tinereții ei, și-i dădu libertatea pentru fericirea lui.

Le rămăsese ceva mai sfânt. Prietenia.

„Dar poate isvorî o prietenie din alungarea unei iubiri?“

Marica C. Popescu

Tiberiu Moșoiu

NICULAI MILESCU SPATARUL

călător în China.

Editura Revistei „Familia“

Oradea-Mare. — Lei: 80

Ce calificativ am putea da cărții dlu' profesor universitar Tiberiu Moșoiu? După titlul autorului am putea spune că este doar o biografie a unui om prea puțin cunoscut. După conținut și stilul în care este turnată această carte, am putea să zicem că este o carte mai mult de știință literară. Intr'un stil înalt, foarte concis, scrisă în termeni aleși, cartea, deși instructivă, este sortită să fie prea puțin popularizată. Ea poate fi înțeleasă numai de un intelectual cu o cultură generală temeinică, mai ales în materie de istorie literară.

Lucrarea aceasta de o valoare incontestabilă științifică și literară este poate prima biografie completă a renumitului călător Nicolae Milescu. Față de unguri cari fac atâta caz de călătoriile în Indii și China a unui Vámbéry Armin al lor, noi românii suntem — pare-ni-se — prea sgârceți față de un Milescu al nostru. De aceea cartea dlu' Tiberiu Moșoiu completează un gol ce de mult se resimțea și care vătămă adânc orgoliul nostru național.

* * *

Alexandru Dumas

REGINA MARGOT

2 volume. Editura „Cugetarea“

Lei: 100

Traducerea și reeditarea romanelor lui Alexandru Dumas este o idee foarte chibzută și lăudabilă. Aceste romane — deși scrise într'un stil vechiu — totdeauna pasionează ele fiind în același timp o oglindă fidelă a stărilor sociale și a

moravurilor din epoca în care sunt transpuse.

Romanul ne înfățișează una dintre cele mai renumite epoci din istoria Franței: Luptele dintre catolici (mai bine zis puterea de stat (și protestanții francezi supranumiți **hughenoți**, începând cu noaptea Sfântului Bartolomeu din 24 August 1572.

Cu ajutorul acestei cărți vom face cunoștința figurilor celebre istorice ca: Regina mamă Catherina de Medicis care a condus lupta de exterminare a hughenoților, Carol IX, regele Franței otrăvit din eroare de însăși mamă-sa, Henry de Bourbon, regele Navarei, șeful hughenoților și mulți alții. Totodată ni se înfățișează și moravurile epocii cu înțreg cortegiul de manifestațiuni ce azi par respingătoare: dueluri interminabile, chei mincinoase, uși secrete, droaie de amanți a femeilor celebre, otravă, șnur, spionaj și câte alte asemenea obiceiuri ce pe acele vremuri erau la ordinea zilei și foarte naturale.

Traducerea dată de P. Ioanid contribuie nespus de mult la popularizarea acestei admirabile cărți.

* * *

Harold Lamb.

GHINGHIS-HAN

Editura „Universala-Alcalay“

Lei: 60

Apărută în traducerea lui Gh. Popescu-Telega, cartea este mai mult un studiu istorico-social al unui popor mic, nomad, care, între împrejurări vitregi cași cele ale anului 1162—1227, sub conducerea lui Temugin, supranumit Ghinghis-Han, a știut să se unească pentru a făuri cel mai mare imperiu din lumea antică.

Da fapt imperiul mongolilor lui Ghinghis-Han l-a întrecut cu mult pe cel al romanilor de pe timpul lui August sau Traian, cuprinzând în sine aproape întreaga Asie până la Indii, Rusia Europeană cu excepția părților Nordice, Polonia, Silezia, atingând marginele Adriaticei.

Câți știu oare, că marele geniu militar Ghinghis-Han (pe numele lui de familie Tamerlan) a fost și un desăvârșit diplomat și un desăvârșit organizator de stat, dând poporului său o lege fundamentală, denumită **lassa**, un fel de constituție a statelor moderne.

Cartea această alui Harold Lamb este de mare preț și necesară. Cunoașterea și cetirea ei se impune.

Ea este totodată o completare admirabilă a romanului geografico-istoric a marelui nostru romancier Mihail Sadoveanu intitulat „**Cuibul Invaziilor**“ aparut în editura Naționala-Cionnei“.

* * *
Arcadie Avercenco

POVESTIRILE UNUI CINIC
Editura „Cartea Românească“

Lei: 50

„Povestirile unui cinic“ este o colecție de schițe și nuvele umoristice a unui renumit scriitor rus, Arcadie Avercenco, mort în refugiu, de parte de țara sa, în anul 1925, într'un spital din Praga, la o vârstă destul de tină, la 43 de ani.

El este socotit, după Cehov și Gogol, cel mai demn urmaș intru scrieri umoristice.

Povestirile unui cinic este o lectură ușoară, biciuind anumite desușchieri sociale. După preocupări zilnice procură o destindere plăcută a nervilor și a creierului. Pentru această particularitate este recomandat, deși umorul este specific rusesc, care nu provoacă multă ilaritate.

Lucian Bretan.

* * *

Ioan Giurgea

PROBLEME ȘCOLARE ȘI NAȚIONALE LA GRANITA

editată în Satu-Mare. — Lei: 50

Am comentat și prezentat până acum în paginile revistei peste o sută douăzeci de cărți. Asta nu înseamnă că, în acest timp, numai atâtea ni-au trecut și prin mână.

În fața nici unei scrieri, trimisă pentru recenzare și prezentare, nu m'am simțit însă atât de stingher și de jenat ca în cazul de față. Nespun de greu îmi vine să concretizez o părere întreagă stărnită pe urma lecturii cărții autorului acesteia. Pe de-o parte, fiindcă îl cunosc personal și această situație îmi amintește vorbele lui **Paul Rebout**: „e atât de ușor să nu necăjești un prieten, un cunoscut, a cărui lucrare e proastă“, iar pe de alta, fiindcă n'aș vrea să se creadă, să se bănuiască măcar, că spusele mele sunt, ferească-mă Dumnezeu, sub imboldul invidiei ori a altor „chestii“ înrudite cu asemenea metode.

Scrierea d-lui Ioan Giurgea e o scriere supărător de slabă. Cred că și însăși autorul e convins despre

aceasta. Dacă nu, atunci sunt sigur că, peste câțiva ani, pe când, dacă va voi, va sălta din atmosfera acelei intelectualității minore care-l apasă și predomină și care l-a îndemnat, pe temelii unor prejudecăți, la această scriere, sunt sigur zic, că-și va bănuși de cele ce-a făcut. Ii va fi această lucrare o lecție concretă de care se va apropia cu desgust amintindu-și de ea ca de un vis urât.

Dar dl **Giurgea Ioan** e încă tânăr. E un tânăr care, ținându-i seamă și de intenții, nu merită să-l judecăm după cele scrise. Ar fi ceva dezastruos pentru dânsul, deși în acest timp mai mi-aduc aminte și de spusele lui **Noel Sabord**: „Cunoașterea omului ajută cunoașterii cărții“ și invers, adăugăm noi.

Dl. **Giurgea Ioan** e un tânăr entuziast, puțin citit dar ambițios. Lucrarea de față e rezultanta unei ambiții. A unei ambiții cu nimic justificată. A unei ambiții care i-a descoperit o latură ce-ar fi fost mai bine să fi rămas necunoscută. Timpul petrecut cu caligrafiera celor 144 pagini, atât de mediocre în conținut și atât de monstruoase uneori în formă, și l-ar fi putut întrebuița într'un fel folositor și ar fi câștigat ceva. Ar fi câștigat pentru că, — și asta să nu o uite niciodată autorul anemicilor reportajii din volumul de față, — **O ideie despre lucruri nu se face prin forța entuziasmului pornit din sentiment și ajutat de imaginație.** O ideie despre lucruri și oameni se face, în timp, cu ajutorul cărților, a multor și variate cărți, și cu ajutorul inteligenței.

Ori, după lectura scrierii de față, nici un cititor, cu oricâtă bunăvoință, nu va putea scoate dovada unui autor citit ori măcar inteligent. Nu o va putea și asta deserveste interesele dlui **Ioan Giurgea** care, prin tipărirea acestei cărți, a dovedit că s'a grăbit să fie prea mult dintr'odată.

Ca să fii mult trebuie, mai cu seamă în materie de literatură, să te grăbești încet. Ori acest lucru, așa reese, autorul nu l-a știut.

În interesul tagmei din care dl. **Giurgea** face parte, tagmă pe care o cinstim și apreciem, trecem sub tăcere multe „chestii“ ce-ar necesita evidențiere.

Incheiem cu o constatare: Autorul a scris foarte mult în raport cu ceia ce a citit uitând ori neștiind pesemne, că, pentru a scrie puțin

și bine trebuie să citești foarte mult și variat. De talent nici nu mai vorbim.

* * *

Grigore Patriciu

OCHII LUI ATILA

editura Cartea Românească

Lei: 50

Coțcar cum e de felul său, autorul acestor schițe, douăzeci și șapte de toate, și-a boaloanelor de săpun din **Curentul**, ne înveselește și induioșează cu fel de fel de amintiri.

Scrise ușor și imprăștiate în volum fără nici un discernământ, amintirile, povestite de dl **Grigore Patriciu**, te rețin și îndeamnă prin stilul lor original și plastic, te înveselesc și dispun prin umorul lor sănătos desprins din spirite inteligent și fin plasate.

Ochii lui Atila e o scriere plăcută și recreatoare.

Impresionantă și induioșătoare am găsit schița dela urmă. În conacul depe **Siret**.

* * *

Stanciu Stoian

ȘCOALA SUPERIOARA TĂRĂNEASCĂ

editura Cultura Românească.

Lei: 60

O lucrare interesantă mai ales pentru acei preocupați de ridicarea nivelului cultural al maselor. Folositoare pentru oricine dar cu deosebire pentru membrii corpului didactic de orice categorie. Scrisă frumos și documentat, autorul ne înfățișează necesitatea înființării școalelor superioare țărănești. După ce ne prezintă istoricul și funcționarea unor astfel de școli în diferite țări, începând cu Danemarea. dl. **Stanciu Stoian** explică cele văzute în Polonia, țară a căror școli l'a vizitat personal.

Trecând la înfăptuirile de acest domeniu la noi, se oprește asupra școlii superioare țărănești din Tg. Fierbinți indicându-ne principiile călăuzitoare, programa acelei școli precum și activitatea ei după trei ani de funcționare.

Scriere plină de îndemnuri și învățăminte „Școala superioară țărănească“ merită neprecupețite laude și serioasă atenție.

* * *

Vintilă Petrescu-Vrancea
S BUCIUM

poezii — editura ziarului

„Progresul“ București. — Lei: 20

Mă obișnuisem să cred că versuri bune știu scrie și pot scrie numai cei câțiva răsfățați a căror nume sunt împinse, justificat ori nu, să circule neconținut în public.

În urma citirii poeziilor dlui **V. Petrescu-Vrancea**, mi s'a risipit credința ce începea să se nfrizeze în suflet. O satisfacție a întregii mele ființe au fost aceste versuri.

Frumusețea, limpezimea și sensibilitatea imaginilor desprinses din șire bine încheiate, duioase, uneori vioace, încântă determinând lectorul fie la melancolic fie la reacțiu. ne.

E hotăritoare și pe-alocuri de-a dreptul evidentă influență lui **Coș. buc.**

Sbucium — volumul cu poezii a dlui **V. Petrescu-Vrancea**, îi descoperă autorului reale însușiri de poet.

* * *

E. Lovinescu

MILI

roman editura Adevărul

Lei: 70

Carte de ciclu, **Mili**, înfățișează societatea cu apucăturile ei. Autorul, până a ajunge la lucrarea de azi care continuă și completează pe **Bizu**, ne-a dat între timp pe **Mite** și pe **Bălauca**.

Scrisă sugestiv și cursiv, **Mili**, va plăcea cititorului care și mai aduce aminte de cealaltă scriere ce o întregeste, **Bizu**.

* * *

Gh. Brăescu

AMINTIRI

editura Cartea Românească

Lei: 60

Cum ni-o spune însăși autorul, după ce te lasă să-i parcurgi cele 226 pagini că, n'a putut rezista is. ptei de a-și răscoli amintiri de-acum cincizeci de ani, tot așa și lectorul afirmă că bine a făcut autorul că s'a lăsat ispitit.

Amintirile dlui **Brăescu**, mulțumesc și plac.

Ironia fină, imaginile evocatoare, moldovenismele savuroase presărate peste tot cu înțelegere, fac din această scriere originală, o carte recreatoare și reconfortantă.

* * *

Const. Gh. Popescu

RĂBOJ

Am încheiat cu bine și-al doilea an de apariție.

Bucuria pășirii în al treilea an numai noi o împărtășim întreagă. Numai noi o simțim adevărat.

Ne vine să strigăm și să sărim de satisfacție sufletească.

Puțini s'au gândit la greutățile prin care am trecut; dovadă MULȚIMEA ABONAMENTELOR NEACHITATE. Și mai puțini sunt acei cari să-și închipuie jertfele făcute; dovadă, datorile ce ne stau în sarcină pe urma tipăririi.

Și totuși am trăit.

Și vom trăi.

Lumea s'a obișnuit cu existența noastră, iar noi cu năravurile ei.

Nădăjdum însă că, măcar de-acum înainte, această lume, A NOASTRĂ, ne va înțelege străduințele.

Neputincioși mărunți, epuizați de orice resurse culturale, roși de invidie și albaștri de răutate, „critică“ cu multă bunăvoință, de după panavane, munca noastră și autoritatea revistei.

Fără a ne atinge câtuși de puțin devotamentul pus de-acele mărunțișuri cu rosturi, pentru a ne defăima, amintim tututroara că: O faptă, o lucrare, orice realizare concretă, încontra căreia se îndreaptă ironia deplasată, spiritul răutăcios, îndreptățește la seriozitate, la autoritate.

Pe lângă orice alte preocupări, astăzi, mai mult ca oricând

„Moneda obsedează omenirea. Cine are puțin vrea mult; cine are mult vrea și mai mult; cine are și mai mult vrea totul. În marasmul acesta infect, toate cerințele mor, toate idealurile pier. O singură, o ultimă religie domină lumea. Cea care crede în trinitatea supremă: Wotan, Mamon și Priap.

Puterea care are ca simbol Spada și ca templu Cazarma; avuția pe care o simbolizează Aurul și al cărui templu e Bursa; Pasiunea cărnei care are ca simbol Phallusul și ca templu Bordelul. Familia se destramă. Nu mai sunt nici monarhii, nici republici. Toate regimurile sunt simple fațade și simulacru. Plutocrația și demagogia, — surori spirituale în slujba mediocrității, — își dispută dominația herdelor.

Tu știi toate acestea Isuse!... Tu știi că plenitudinea timpurilor a revenit și că lumea de azi trebuie sau pedepsită printr'un potop de foc sau mântuită de Tine...“

Aprecierile despre oameni, despre operele lor, despre munca lor, se face azi, în mod obișnuit, în măsura în care se satisfac, ori se simte că se vor servi, anumite interese, în măsura în care persoana, asupra căreia urmează să se pronunțe, e legată de-un punct de vedere comun, de-un sentiment de simpatie, de invidie ori de antipatie.

Așa s'a obișnuit lumea, așa trăește, din această cauză se subminează, se urăște și se consumă.

Nu s'a putut stabili încă nici un chip de lecuire.

Pus în fața divinității, a morții, omul, cu tot egoismul și semeția lui, devine altruist și laș.

Socotindu-se un simplu tribut pe care natura ține cu tot dinadinsul să și-l ia, și-l ia fără ezitare și fără nici o selecționare, se înfricoșează de neînsemnătatea puterii ființei lui, își simte nemernicia, recunoaște ceiace răutatea nu l-a lăsat să admită și iartă ceiace invidia nu i-a răddat să tolereze.

Numai în fața morții se'ntâmplă asemenea minuni.

Di Radu Gyr, în una din conferințele sale, stabilește:

„Patru sunt baladele populare româneși care cântăcesc sufletul Neamului: MIORITA, MEȘTERUL MANOLE, CORBEA și TOMA ALIMOS“.

„Miorita e reprezentativă pentru atitudinea senină în fața morții.

„Meșterul Manole“ e reprezentativ pentru atitudinea senină a jertfei.

„Corbea“ — celebra baladă haiducească — caracterizează atitudinea senină în fața osândeii nedrepte.

Iar Toma Alimos — caz-unic în literatura noastră populară — e reprezentativ pentru atitudinea senină în pedepsirea mișeliei și a trădării...“

Am mai amintit și altă dată câteceva despre marele dușman al provincialului și-al trândavului, despre plictiseală.

Această molimă, căci altfel n'am putea-o numi mai bine, e o adevărată pacoste pentru om.

„Plictiseala este otrava spiritului: sub influența ei, inteligența cea mai frumoasă își pierde strălucirea, spiritul cel mai energic se moleșește, voința cea mai hotărâtă se clatină, frumusețea cea mai atrăgătoare se șterge.

Plictiseala este mai cu seamă unul dintre cei mai mari inamici ai femeilor și-ai frumuseții lor. O zi de plictiseală, depresiune, este o zi care distruge vigoare corpului și-a spiritului.“

Const. Gh. Popescu.

Afirmarea

Buletinul „Astrei” Satu-Mare

Către toate despărțămintele „Astrei” din județ și din țară

Incepând cu acest număr, revista „Afirmarea” este editată de despărțământul „Astra” Satu-Mare. Revista va servi în viitor, ca organ oficial al „Astrei”. Prin dânsa, vom face legătura între despărțământul nostru și marele public.

Rugăm stăruitor pe domnii președinți ai tuturor despărțămintelor, să binevoiască a ne da sprijinul necesar, în vederea ridicării acestei reviste, la nimbul unei adevărate tribune de românism. Considerentele culturale și naționale, ce stau la baza bătrânei noastre asociații, ne întăresc convingerea că, „Afirmarea” va deveni în curând revista unică a acestui ținut de frontieră.

Așteptăm deci, cuvântul de înfrățire al fiecărui membru devotat al „Astrei”.

COMITETUL „ASTREI” SATU-MARE

Ședințele „Astrei”

În ședința comitetului despărțământului județean ținută în ziua de 9 Februarie c., s'au luat câteva importante măsuri.

Ședința a fost prezidată de d. dr. Eugen Seles, dir. liceului Eminescu. Dintre membri s'au prezentat dnii dr. Dumitru Huzum, președ. de Trb., vicepreșed. despărțământului, prot arhidiacon Aurel Dragoș f. senator, Emil Tișcă, directorul Băncii Românești, dr. Ion Maioreanu procuror, dr. Ion Oros, medic, prof. Victor Mathei, prof. Gavril Barbul, secretarul „Astrei” și prof. Octavian Ruleanu.

Prima chestiune desbătută a fost oferta societății sportive „Olimpia” de a i se cumpăra cele 300 acții ce le-a subscris la Casa Națională. După mai multe discuțiuni, în care s'au arătat posibilitățile de venituri ale „Astrei” s'a opinat, să se

studieze modalitățile prin care „Astra” ar putea veni în ajutorul „Olimpiei” aflată la un impas. Printre altele s'a menționat și faptul că de prezent, se observă o scădere a participanților la spectacolele de cinema. Ar fi deci binevenită, o înțelegere cu cinema „Național”, în vederea intensificării veniturilor. O comisie, aleasă în acest scop, va duce tratative.

Comitetul a hotărât ca deocamdată să se amâne începerea școlii țărănești la periferia orașului. Imediat ce situația va permite, activitatea va începe.

„Astra” tinde să realizeze și o casină românească, cu sală de lectură și o bibliotecă publică. S'au designat câțiva membri, să caute posibilitățile de înfăptuire.

După unele discuții mărunte, ședința a luat sfârșit.

Dela cinema „Astra”

Cinematograful „Astra” s'a înființat în Noembrie 1934, cu scopul precis ca din veniturile realizate să se clădească o Casă Națională, care să întrunească toate societățile culturale și naționale.

În decursul celor trei ani, cinematograful nu a ajuns încă la venituri nete. Între timp, s'a închebat Casa Națională, pe acții, și Cinema „Națională” cu același scop. „Astra”, până în prezent, a putut să-și amortizeze datoriile ce le-a contractat pentru investirea aparatelor și instalațiilor.

În ultima vreme, cinematografele trec printr-o criză materială, survenită din pricina conjuncturilor sociale. Este deci nevoie de o înțelegere între ele, pentru a se putea mai ușor trece peste greutăți. Să nu uităm că ambele cinematografe s'înmărește, au aceeași țintă frumoasă și românească: creierea Casei Naționale.

Conducerea cinematografului „Astra“ se străduiește să dea publicului filme bune și de diferite categorii, în măsura posibilităților satisfacerii cerințelor.

Filmele programate în răstimpul unei luni sânt următoarele:

„Contesa Alexandra“ cu Marlene Dietrich, va rula începând dela 17 Februarie. Este un film celebru, inspirat din viața rusească revoluționară. Luptele dintre albi și roșii sânt redade printr-o creație superioară în cadrul unei dragosti pasionale cu sfârșit în Bucureștii noștri.

Dela 22 Februarie vom avea ocazia, să ne emoționăm alături de palpitatele evenimente din filmul „Enigmaticul mister Motto“ după un roman celebru al lui L. Tolstoi. Completarea se face prin filmul sportiv „Cei trei și Cristina“.

Un film muzical rusesc „Figanii“ de înaltă montare, va rula dela 26 Februarie. Iar dela 3 Martie: „Noaptea roșie“ și „Răsbunarea înamicului public“ din viața gangsterilor americani, cu Pat O' Brien și Margaret Lindsay.

Tot o realizare americană, arătând cele mai frumoase ținuturi din Statele-Unite, o constituie filmul tehnicolor „Valea blestemată“. Acțiunea este o mișcătoare poveste de dragoste, interpretată de Dick Foran, George Brent și Beverly Roberts. Filmul îl vom putea vedea la 10 Martie.

Sezonul de primăvară ne va aduce o serie nouă, de filme celebre.

Comunicări

În vederea activității imediate „Astra“ anunță următoarele:

1. Conferințele anunțate pentru periferia orașului nostru vor începe îndată ce situația va permite. Conform aprobării dlui prof. univ. dr. Iuliu Moldovan, președintele central, aceste conferințe vor avea caracterul școalelor țărănești de până acum. Aceasta, întru cât s'a observat că, Românii dela mahalalele noastre se găsesc în cea mai mizeră stare sufletească și națională. De altă parte, trebuie numai decât, contrabalansată acțiunea de lămurire și propagandă a străinilor. Până în prezent s'a luat contact cu dnii directori de școală primară: Victor Pop, Mărcuș și Pinteș.

2. Extensiunea Universitară din Cluj, a răspuns la cererea noastră că, atunci când se va începe seria conferințelor pentru provincie, vom primi și noi conferențieri. Sântem deci, în așteptarea conferențierilor pentru Satu-Mare.

3. Despărțământul duce tratative pentru deschiderea unei casine române, cu bibliotecă și sală de lectură. Înfăptuirea acestui desiderat sperăm, va avea agrementul tuturor Românilor.

4. În primăvară, se va căuta o reorganizare a despărțământelor din județ. De asemenea propa-

ganda culturală la sate va începe la timpul oportun.

5. Problema Românilor desnaționalizați a întrat printre obiectele principale ale „Astrei“. Astă toamnă, la 30 Octombrie, s'a ținut la Oradea, sub președinția dlui prof. univ. dr. Iuliu Moldovan, consfătuirea tuturor președinților despărțământelor dela granița de Vest. Despărțământul nostru a prezentat un amplu raport, în care s'a evidențiat situația deplorabilă a elementului românesc desnaționalizat, din plasa Satu-Mare.

Consfătuirea s'a continuat cu același obiectiv, la 28 Ianuarie c. La propunerea dlui președinte dr. Iuliu Moldovan, s'a adus următoarea hotărâre:

Să se creeze un comitet local, la granița cu sediul la Oradea compus din: Episcopii regiunii, înalții ofițeri și magistrați, alături de președinții despărțământelor, cu scopul precis de a căuta soluționarea marilor interese dela granița noastră. Acest comitet se va putea bucura, de sprijinul tuturor guvernelor țării.

Obiectivul comitetului va fi: 1. Readucerea la matcă a elementului românesc desnaționalizat. 2. Stăvilirea căsătoriilor mixte. 3. Problema colonizărilor și 4. Primatul românesc în industrie și comerț etc.

În ședința aceasta d. dr. Eugen Seleş, președintele despărțământului nostru, luând cuvântul a rugat pe dl. președinte, să facă toate demersurile posibile ca, înalțul guvern să recunoască „Astrei“ dreptul și competența de a propune soluții sprijinite de Stat. Numai printr'un asemenea procedeu „Astra“ se va bucura de concursul tuturor guvernelor, dând astfel problemelor, ardente, marca oficialității.

D. președinte Moldovan, a primit sugestiile de mai sus, cerând ca adunarea generală a „Astrei“, din acest an să se țină la Oradea în prezența M-Sale Regelui. Comitetele locale, ar avea menirea ca, în congresul general să ridice aceste probleme, desiderate urgente ale românismului dela granița noastră.

Astfel organizată, problema reromânizării fraților înstrăinați, va putea intra în făgașul realizărilor.

Apel către toți Românii

Despărțământul „Astrei“ din localitate face un călduros apel tuturor Românilor, să se înregistreze în cadrele asociației, înscriindu-se ca membri activi. Cotizația anuală este de Lei 50.

Toți membri înscriși vor beneficia de 25% reducere din taxe, la cinema „Astra“.

Inscrierile se pot face la dl. prof. Silviu Tămaș dela liceul M. Eminescu.

AFIRMAREA

APARE LUNAR

Redactori :

Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

GRUPAREA REVISTEI: dr. Ștefan Anderco, dr. Augustin Baci, dr. Lucian Broțan, farm. Alexe Nan, ing. Zeno Spârchez.

DESPĂRTĂMÂNTUL JUDEȚEAN AL ASTREI: Dr. Eugen Seleș, președinte, prof. Gavril Barbul, secretar. Membri: Dr. Ilie C. Barbul, dir. Eugen Bota, dr. Tițu Demian, archidiacon Aurel Dragoș, f. primar dr. Augustin Ferentiu, președ. Trib. Dumitru Huzum, dr. Ion Maioreanu, prof. Victor Mathei, dr. Ion Oros, chestor Gavril Păușan, dir. Nicolae Pop, prof. Octavian Ruleanu, prof. Vasile Scurtu, ing. Zeno Spârchez, prof. Silviu Tămaș, dir. Emil Țișcă.

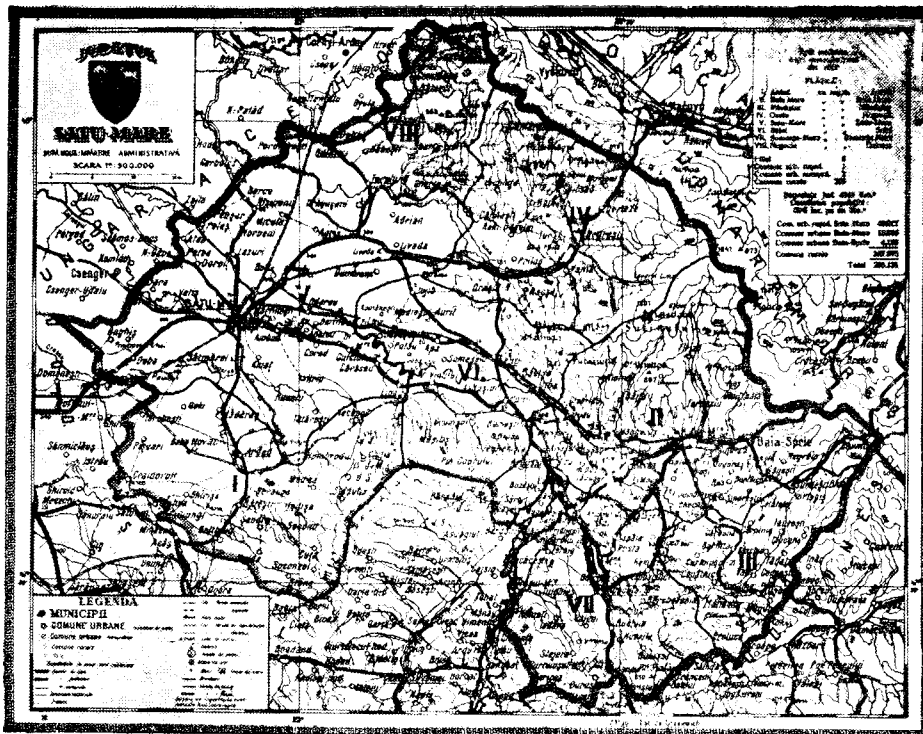
— Rugăm stăruitor pe toți cititorii noștri să binevoiască a ne achita abonamentele.

Redacția și Administrația Str. Moldova 53 Satu-Mare.

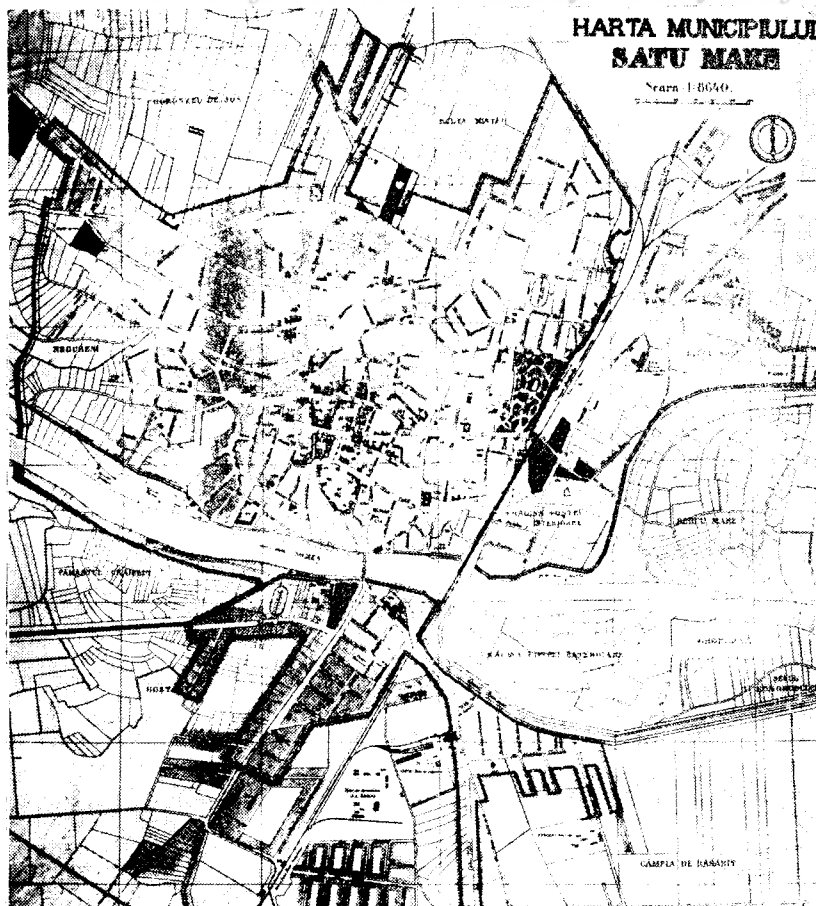
ABONAMENTE:

Particulari	— — — — —	Lei 100
De sprijin	— — — — —	„ 300
Pentru instituții	— — — — —	„ 400
Exemplarul	— — — — —	„ 10

HARTA JUDEȚULUI
SATU-MARE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Afirmarea

Literară-Socială

EDITATĂ DE „ASTRA”, DESPĂRIȚĂMÂNTUL SATU-MARE

Redacția și administrația: Satu-Mare, Str. Moldova Nr. 53.

BCU Cluj / Central University Library Cluj